

دوره دهم - سال اول

تاریخ چاپ: ۱۳۹۵/۵/۲

شماره چاپ: ۱۲۴

شماره ثبت: ۱۱۳

بررسی مفهومی و اظهارنظر کارشناسی درباره:
«لایحه نحوه استفاده، نگهداری و نظارت بر پایانه‌های فروشگاه‌های
(صندوق مکانیزه فروش)»
(ویرایش دوم)

کد موضوعی: ۲۳۰

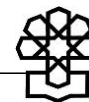
شماره مسلسل: ۱۵۲۶۷

آذرماه ۱۳۹۶

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۳	۱. اهمیت و ضرورت وجود صندوق مکانیزه فروش
۵	۲. تبیین اجمالی مدل مفهومی صندوق فروش
۷	۳. بسترهای قانونی صندوق فروش و ضرورت ارائه لایحه
۷	۳-۱. پیشینه قانونی
۱۰	۳-۲. تحلیل محتوایی قوانین موجود
۱۱	۳-۳. خلأهای قانونی و ضرورت ارائه لایحه
۱۲	۴. بررسی مفهومی محورهای کلیدی لایحه و پیشنهادهای مرکز پژوهش‌ها
	۴-۱. تعیین استانداردهای مورد نیاز برای تأسیس و شرایط فعالیت عرضه‌کنندگان صندوق فروش و نحوه تنظیم‌گری و نظارت بر عملکرد آنها
	۴-۲. تعیین شرایط فعالیت شرکت‌های معتمد که وظیفه تنظیم‌گری و نظارت بر عملکرد عرضه‌کنندگان صندوق فروش را برعهده دارند
	۴-۳. تعیین تکلیف نحوه ثبت، نگهداری و امنیت فضای تبادل اطلاعات
	۴-۴. لحاظ کردن محرمانگی و استفاده بهینه از اطلاعات
	۴-۵. شیوه تأمین مالی، عرضه و مالکیت صندوق
	۴-۶. نحوه استفاده از اطلاعات صندوق در اخذ مالیات و ارزیابی بر مبنای ریسک
	۴-۷. تشویق اشخاص مشمول به استفاده از صندوق فروش
	۴-۸. شیوه‌های افزایش اعتبار داده‌های صندوق
	۴-۹. ضمانت‌های اجرایی و شیوه برخورد با متخلفین
	۴-۱۰. تعیین دستگاه‌های اجرایی و اصناف مشارکت‌کننده در تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی
	۴-۱۱. فرهنگ‌سازی و آموزش عمومی جهت استفاده صحیح از صندوق فروش
۲۰	۵. بررسی مفاد لایحه، پیشنهادهای و دلایل توجیهی
۳۸	پیوست
۴۰	منابع و مأخذ

بررسی مفهومی و اظهارنظر کارشناسی درباره:
«لایحه نحوه استفاده، نگهداری و نظارت بر پایانه‌های فروشگاهی
(صندوق مکانیزه فروش)»
(ویرایش دوم)

چکیده

اخذ عادلانه مالیات همواره به‌عنوان یکی از اهداف جوامع مطرح بوده است. تعیین نرخ مالیات برای فعالیت‌های اقتصادی و استفاده از کالا و خدمات، یکی از ابزارهای رسیدن به عدالت مالیاتی است که در قوانین مالیاتی مشخص و به تصویب نمایندگان مردم می‌رسد. علاوه بر تعیین این موارد نحوه اخذ مالیات و دریافت بیش از حد مالیات از برخی مؤدیان یا فرار مالیاتی برخی دیگر می‌تواند به بی‌عدالتی و نارضایتی عمومی منجر شود. در همین راستا صندوق مکانیزه فروش (صندوق فروش) به‌عنوان ابزاری جهت شفاف‌سازی و جلوگیری از رفتارهای سلیقه‌ای برخی از ممیزین مالیاتی مورد توجه قرار گرفته است.

بررسی قوانین مرتبط با این موضوع نشان می‌دهد که از سال ۱۳۸۲ نصب و بهره‌برداری از صندوق فروش به‌عنوان یک تکلیف قانونی در نظر گرفته شده است، اما اشاره اجمالی به این موضوع و مطرح نشدن جوانب مختلف اولویت‌های اعلام شده توسط سازمان امور مالیاتی برای نصب صندوق موجب شده است که تاکنون در اجرایی شدن این قانون پیشرفت چندانی حاصل نشده باشد. در این راستا، لایحه‌ای با عنوان «نحوه استفاده، نگهداری و نظارت بر پایانه فروشگاهی (صندوق مکانیزه فروش)» در تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۴ تقدیم مجلس شد تا خلأهای قانونی را که موجب عدم موفقیت طرح در سال‌های گذشته شده بود، برطرف کند. این لایحه طی جلسات کارشناسی تشکیل شده در مرکز پژوهش‌ها مورد ارزیابی قرار گرفته و برخی نکات اصلاحی برای ارتقای آن پیشنهاد شده است. در گزارش حاضر پس از تبیین اجمالی تاریخچه قانونی این موضوع و مهمترین محورهای لایحه، پیشنهادهای اصلاحی مرکز پژوهش‌ها درخصوص مواد لایحه ارائه شده است. مهمترین محورهای پیشنهادی را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد:

۱. تعیین استانداردهای مورد نیاز برای تأسیس و شرایط فعالیت شرکت‌های عرضه‌کننده صندوق فروش و نحوه تنظیم‌گری و نظارت بر عملکرد آنها،
۲. تعیین شرایط فعالیت شرکت‌های معتمد که وظیفه تنظیم‌گری و نظارت بر عملکرد عرضه‌کنندگان صندوق فروش را برعهده دارند،
۳. تبیین دقیق وظایف مؤدیان در قبال صندوق فروش،
۴. تعیین محرمانگی اطلاعات و مسئول پیشگیری از اقدامات خرابکارانه در حفظ و تبادل اطلاعات،

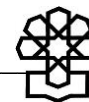
۵. فرهنگ‌سازی و آموزش عمومی جهت استفاده صحیح از صندوق فروش،
۶. ارائه راه‌های جایگزین تأمین مالی صندوق فروش که به استقبال بیشتر اشخاص مشمول از این ابزار منجر شود،
۷. امکان استفاده از امکانات صندوق فروش برای تسهیل نگهداری و ارائه دفاتر یا اسناد و مدارک موضوع قوانین مالیات‌های مستقیم و مالیات بر ارزش‌افزوده،
۸. تعیین رابطه صندوق فروش، تراکنش‌های بانکی و حساب‌های بانکی،
۹. استفاده از ضمانت‌های اجرایی کافی برای جلوگیری از تخلف در ارائه صورتحساب به‌وسیله صندوق فروش یا مخدوش کردن آنها،
۱۰. جرم‌انگاری و تعیین مجازات برای فعالیت‌هایی که به از کار افتادن صندوق فروش منجر می‌شود،
۱۱. تبیین نقش سایر بازیگران و نهادها از جمله اتاق‌های اصناف در نظارت بر اجرای قانون مربوط به صندوق فروش.

مقدمه

صندوق مکانیزه فروش (صندوق فروش) یکی از ابزارهای کارآمد ثبت مبادلات اقتصادی است. این ابزار را صاحبان مشاغل در بسیاری از کشورهای جهان استفاده می‌کنند. علاوه بر این، سیاستگذاران نیز برای شفاف‌سازی جریان گردش کالاها و خدمات در طول زنجیره ارزش، اتکای زیادی به آن دارند. در همین راستا لایحه نحوه استفاده، نگهداری و نظارت بر پایانه فروشگاهی (صندوق مکانیزه فروش) با شماره چاپ ۱۲۴ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۴ از طرف دولت تقدیم مجلس شد. لایحه مذکور از طرف هیئت‌رئیس به کمیسیون‌های تخصصی مجلس و همچنین مرکز پژوهش‌های مجلس ارجاع داده شد و بررسی آن در مرکز پژوهش‌ها با تشکیل کارگروهی کارشناسی انجام گرفت.^۱

گزارش حاضر به‌عنوان مکملی بر نشست‌های تخصصی کارگروه مذکور، پس از تبیین مهمترین محورهای لایحه فوق‌الذکر، به ارائه پیشنهادهایی درخصوص مواد لایحه و محتوای پشتیبان این پیشنهادهای می‌پردازد. در بخش اول به اهمیت و ضرورت استفاده از صندوق فروش اشاره شده است. بخش دوم مدل مفهومی صندوق فروش مشتمل بر نقش هر یک از بازیگران مؤثر (سازمان امور مالیاتی، اصناف، خریدار، عرضه‌کنندگان صندوق، شرکت‌های ذی‌صلاح، بانک مرکزی و وزارت صنعت، معدن و تجارت) را به‌صورت اجمالی توضیح داده است. در بخش سوم به تبیین پیشینه قوانین مرتبط با این موضوع، خلأهای قانونی و نکاتی که باید در تصویب لایحه به آن توجه شود، پرداخته شده است. بخش

۱. در کارگروه یاد شده کارشناسان و نمایندگان از وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت، ارتباطات و فناوری اطلاعات، نمایندگان از اتاق‌های اصناف ایران، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و تهران، اتاق تعاون، کارشناسان، خبرگان و صاحب‌نظران در مورد موضوع لایحه و همچنین کارشناسان دفاتر تخصصی مرکز پژوهش‌های مجلس حضور داشتند.

چهارم محورهای اصلی و سازوکارهای حاکم بر نسخه اصلاح شده لایحه را معرفی می‌کند. در بخش پنجم اظهار نظر کارشناسی در خصوص مواد لایحه به‌همراه پیشنهادهای اصلاحی و دلایل توجیهی در قالب جدول مقایسه‌ای ارائه شده است.

۱. اهمیت و ضرورت وجود صندوق مکانیزه فروش

یکی از ابزارهای کارآمد مورد استفاده در بسیاری از کشورها برای ثبت مبادلات اقتصادی و مدیریت ارتباط با مشتری، خصوصاً در سطح خرده‌فروشی، صندوق مکانیزه فروش است. علیرغم اینکه در کشور ما نگاه غالب به صندوق فروش این است که ذی‌نفع اصلی استفاده از آن توسط کسب‌وکارها سازمان مالیاتی است، اما متقاضی اصلی استفاده از این ابزار در عمده کشورها، فعالین اقتصادی هستند. در واقع صندوق فروش به‌دلیل فراهم آوردن امکانات متعددی که به تسهیل عملیات کسب‌وکاری منجر می‌شوند، ابزار جذابی برای آنهاست، البته منافع استفاده از صندوق فروش توسط کسب‌وکارها به این مورد محدود نمی‌باشد. مهمترین فواید استفاده از صندوق فروش را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد.

۱-۱. ارتقای کارآمدی و بهبود روش‌های مدیریتی کسب‌وکارها

صندوق فروش می‌تواند به‌صورت خودکار متغیرهایی مانند میزان فروش و میزان موجودی انبار را تولید کند. این امر علاوه بر سهولت در تهیه فاکتور برای نظام مالیاتی، باعث می‌شود که مدیریت و کنترل موجودی انبار،^۱ مدیریت ارتباطات با مشتری^۲ (فراهم آوردن امکان استفاده از مواردی همچون برنامه‌های وفاداری و کارت‌های هدیه) و... ارتقا یابد. ضمن اینکه تجزیه و تحلیل اطلاعات تولید شده توسط صندوق به صاحبان کسب‌وکار این امکان را می‌دهد که بتوانند داده‌های مبادلات خود را در حجم بالا با هزینه کم ذخیره نموده و با استفاده از آنها، تحلیل دقیق‌تری از بازار داشته و راهبردهای بازاریابی خود را بهبود بخشند.

۱-۲. کاهش اختلافات مالیاتی میان مؤدیان و ممیزان مالیاتی

یکی از مشکلات موجود در فرآیند اخذ مالیات در کشور این است که معمولاً مؤدیانی که به‌دنبال درست کاری و ارائه اطلاعات صحیح به سازمان امور مالیاتی هستند، ممکن است دچار مشکل شوند. در واقع، مؤدی باید اطلاعات ارائه شده توسط خود به سازمان امور مالیاتی را اثبات نماید. این امر در کنار امکان قانونی برآورد میزان مالیات توسط ممیز مالیاتی، باعث شده است که در برخی موارد، مؤدیان، به سختی

---

1. Inventory Management and Control
2. Customer Relationship Management (CRM)

بتوانند با بیش‌برآورد مالیات خودشان توسط ممیزان در قالب علی‌الرأس مقابله کنند. صندوق فروش با ثبت صحیح و کامل رویدادهای مالی در یک بنگاه اقتصادی، تعامل مؤدیان با سازمان را تسهیل کرده و با ایجاد قابلیت‌هایی مانند ثبت مبادلات و کنترل موجودی، عملیات حسابداری و تنظیم الکترونیکی دفاتر و اسناد را به امری سهل‌الوصول تبدیل نماید. ضمن اینکه، از قابلیت‌های صندوق این است که امکان جعل و سوءاستفاده توسط مؤدیان را به‌شدت کاهش خواهد داد. به همین دلیل، می‌توان اثبات مخدوش بودن اظهارنامه‌های تولید شده مبتنی بر صندوق را به‌جای مؤدی برعهده سازمان گذاشت. در نتیجه، رضایتمندی مضاعف فعالان سالم و درست‌کار اقتصادی و مأموران وظیفه‌شناس مالیاتی حاصل خواهد شد.

۳-۱. شفاف‌سازی مبادلات اقتصادی

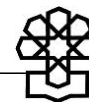
از ملزومات شفاف‌سازی مبادلات اقتصادی، ثبت زنجیره معاملات کالاها و خدمات در سطح کشور است. این امر نیز به نوبه خود، نیازمند سامانه‌ها و تجهیزات الکترونیکی است که «صندوق فروش» یکی از بهترین و کارآمدترین ابزارها برای این منظور است.

۴-۱. کمک به مقابله با قاچاق، پولشویی و کدروشی

طبیعی است که مستندسازی زنجیره معاملات از سطح واردات و تولید تا سطح مصرف و صادرات در کل کشور که حاصل کاربست صندوق فروش است، باعث می‌شود که راحت‌تر بتوان جریان کالاها را رصد کرد. متعاقباً امکان کشف قاچاق، پولشویی، کلاهبرداری، ارائه محصولات تقلبی و غیراستاندارد و... در کشور افزایش خواهد یافت. علاوه بر این، به دلیل ایجاد تناظر بین جریان کالاها و خدمات با جریان پولی - مالی برخورد با پدیده کدروشی را امکان‌پذیر می‌کند.

۵-۱. کمک به سیاست‌گذاری و تنظیم‌گری بهتر بازار کالاها و خدمات

در صورتی که دسترسی تنظیم‌گر بازار کالاها و خدمات به اطلاعات جمع‌آوری شده از صندوق‌های فروش میسر شود، می‌تواند اطلاعات نسبتاً دقیقی از عرضه و تقاضا، موجودی و قیمت کالاهای مختلف کسب کند. این امر باعث خواهد شد که سیاست‌گذاری و تنظیم‌گری بازار با اثربخشی بالاتری انجام پذیرد.

۲. تبیین اجمالی مدل مفهومی صندوق فروش

صندوق فروش دستگاهی است شامل سخت‌افزار یا نرم‌افزار با قابلیت ثبت اطلاعات لازم مانند ثبت خرید و فروش کالاها و خدمات، موجودی کالا و هزینه حسب نوع و اندازه فعالیت واحد کسب‌وکار، با امکان تبادل سیستمی اطلاعات با سامانه سازمان و اتصال به دستگاه‌های کارت‌خوان که در داخل کشور به آنها پایانه فروش (POS)^۱ نیز اطلاق می‌شود. منظور از اتصال صندوق فروش به پایانه فروش، تبادل و ثبت سیستمی اطلاعات تراکنش پایانه فروش متناظر با معامله در صندوق فروش است. البته مفهوم پایانه فروش در دیگر گشورها فراتر از دستگاه کارت‌خوان است و علاوه بر دستگاه کارت‌خوان شامل ماژول مالیاتی (حافظه مالیاتی و نرم‌افزار مالیاتی)، حافظه روزانه و واحد ثبت الکترونیکی (ERU)^۲ و... نیز می‌باشد. صندوق فروش لزوماً ابزاری فیزیکی نخواهد بود برای مثال اطلاعات خرید و فروش در فروشگاه‌های مجازی می‌تواند بدون استفاده از ابزار فیزیکی مشخصی مطابق اهداف صندوق فروش، ثبت، ذخیره و ارسال شود.

همان‌گونه که در بخش قبل عنوان شد، صندوق فروش به‌عنوان ابزار ثبت و ذخیره اطلاعات معاملات معرفی می‌شود و می‌تواند بستری جهت حرکت به سمت فاکتور الکترونیک قلمداد گردد.

برای ثبت صحیح اطلاعات، لازم است که صندوق فروش از حداقل استانداردهای لازم برخوردار باشد. ضمن اینکه باید علاوه بر معرفی عرضه‌کنندگان مجاز صندوق فروش، نظارت لازم بر عملکرد آنها صورت پذیرد. نظارت مورد نیاز باید به‌صورت مستقیم توسط دستگاه‌های اجرایی یا شرکت‌های ذی‌صلاح انجام شود. در صورت استفاده از شرکت‌های ذی‌صلاح شیوه تنظیم‌گری آنها باید قبل از اجرا مشخص شده باشد.

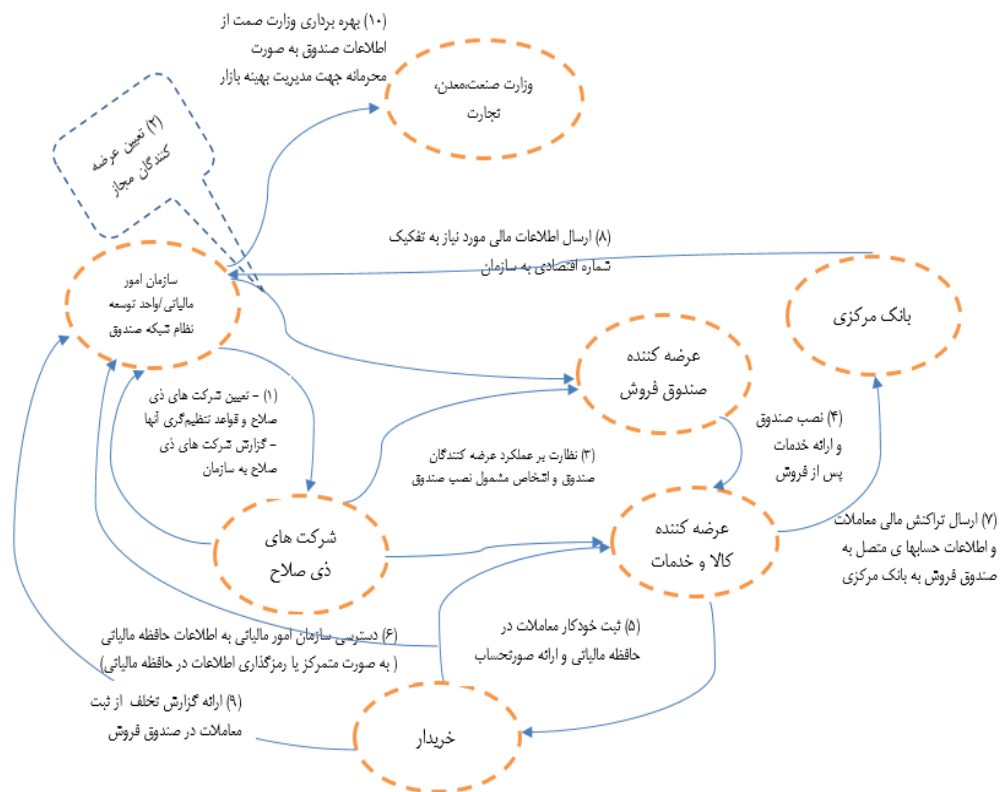
از آنجایی که اطلاعات ثبت شده توسط صندوق فروش مبنای ارزیابی‌های متعددی قرار خواهد گرفت باید تدابیر لازم جهت اطمینان از صحت اطلاعات مذکور اندیشیده شود. از جمله این تدابیر می‌توان به تقاطع اطلاعات صندوق فروش با اطلاعات مربوط به حساب‌های شخصی و تراکنش پایانه‌های فروشگاه‌های اشاره کرد. علاوه بر این، می‌توان از ظرفیت نظارت عمومی برای جلوگیری از تخلفات احتمالی استفاده کرد.

در شکل ۱ فرآیند استفاده از صندوق مکانیزه فروش و طرف‌های درگیر در آن، نمایش داده شده است.

1. Point Of Sale

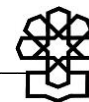
2. Electronic Record Unit

شکل ۱. نمایی کلی از فرآیند استفاده از صندوق فروش

با توجه به نکات شماره‌دار ارائه شده در شکل ۱ می‌توان توضیح اجمالی فرآیند استفاده از صندوق فروش را به صورت زیر بیان کرد:

۱. سازمان امور مالیاتی (واحد توسعه نظام شبکه صندوق) با همکاری نهادهای ذی‌ربط استانداردها و قواعد نظارت بر عملکرد شرکت‌های معتمد را تعیین می‌کند و براساس قواعد مذکور شرکت‌های ذی‌صلاح را معرفی می‌نماید. شرکت‌های مذکور به عنوان واسطه بین سازمان امور مالیاتی، عرضه‌کنندگان صندوق و اشخاص مشمول عمل نموده و اطلاعات مربوط به صورتحساب‌ها را تجمیع و به سازمان امور مالیاتی ارائه خواهند کرد، البته در قانون این امکان به سازمان امور مالیاتی داده شده است که بتواند امور مربوط به تنظیم‌گری شرکت‌های ذی‌صلاح را از طریق نهاد تنظیم‌گری مستقل پیگیری کند.
۲. سازمان امور مالیاتی براساس استانداردهای تعیین شده در آیین‌نامه این قانون، عرضه‌کنندگان مجاز صندوق فروش را تعیین خواهد کرد. این عرضه‌کنندگان به واسطه یکی از شرکت‌های ذی‌صلاح به عرضه صندوق اقدام خواهند کرد.
۳. شرکت‌های ذی‌صلاح (معتمد)، وظیفه نظارت بر عملکرد عرضه‌کنندگان را برعهده دارند. همچنین بر استفاده صحیح از صندوق فروش توسط اشخاص مشمول نظارت می‌کنند.
۴. عرضه‌کنندگان مجاز علاوه بر نصب صندوق وظیفه ارائه خدمات پس از فروش، تعمیر و نگهداری و تأمین قطعات برای صندوق فروش را برعهده دارند.

۵. در هنگام وقوع معاملات، اطلاعات مربوط به صورتحساب در حافظه مالیاتی ثبت خواهد شد.
۶. اطلاعات صورتحساب‌های ثبت شده به‌وسیله صندوق فروش به‌صورت برخط یا دوره‌ای، در اختیار سازمان امور مالیاتی قرار خواهد گرفت تا با استفاده از آنها به دریافت مالیات ارزش‌افزوده و مالیات بر درآمد اقدام کند.
۷. با توجه به متصل بودن صندوق فروش به پایانه فروش، اطلاعات مالی مربوط به معاملات به‌صورت خودکار در اختیار بانک مرکزی قرار می‌گیرد.
۸. بانک مرکزی اطلاعات مربوط به تراکنش‌ها را به تفکیک شماره اقتصادی در اختیار سازمان امور مالیاتی قرار خواهد داد. این اطلاعات برای بررسی ارزیابی صحت عملکرد اشخاص مشمول مورد استفاده قرار خواهد گرفت.
۹. با توجه به سازوکارهای انگیزشی طراحی‌شده، مصرف‌کنندگان نهایی به‌منظور بهره‌مندی از جوایز تعیین شده، علاقه دارند که از صندوق فروش فاکتور دریافت کنند و آنها را به سازمان امور مالیاتی ارائه نمایند. این فرآیند به سازمان امور مالیاتی کمک می‌کند که با استفاده از اطلاعات مربوط به تراکنش‌های بانکی، اشخاص مشمولی (عرضه‌کنندگان کالا و خدمات) که مانع از کارکرد صحیح صندوق فروش می‌شوند، شناسایی کند.
۱۰. اطلاعات تجمیع شده در سازمان امور مالیاتی را می‌توان به‌عنوان منبعی ارزشمند برای مدیریت بازار با حفظ محرمانگی در اختیار وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار داد.

۳. بستری قانونی صندوق فروش و ضرورت ارائه لایحه

باتوجه به اهمیت صندوق فروش و کارکردهای آن، از سال ۱۳۸۲ در قوانین مختلف سعی شده است که زمینه قانونی لازم برای استفاده وسیع از این ابزار در سطح کشور فراهم شود. در این بخش، سیر زمانی این قوانین، مهمترین نکات مطرح شده در آنها و خلأهای قانونی که موجب عدم اجرای تکالیف مطرح در آنها شده است، ارائه خواهد شد.

۳-۱. پیشینه قانونی

اولین بار صندوق فروش در سال ۱۳۸۲ در قانون نظام صنفی (ماده (۷۱)) مورد توجه قانونگذار قرار گرفت. پس از آن در سایر قوانین نیز احکامی در ارتباط با صندوق فروش وضع شده است که فهرست آنها به‌ترتیب زمانی به‌شرح ذیل است:

- ماده (۱۹) قانون مالیات بر ارزش‌افزوده (مصوب ۱۳۸۷)،
- ماده (۱۲۱) قانون برنامه پنجم توسعه (مصوب ۱۳۸۹)،
- ماده (۷۱) قانون اصلاح قانون نظام صنفی (مصوب ۱۳۹۲)،

- تبصره «۲» ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم (مصوب ۱۳۹۴).

مروری بر متن هریک از این قوانین و تحلیل محتوای آنها کمک زیادی به فهم ضرورت ارائه لایحه صندوق فروش و مهمترین محورهایی که باید توسط آن پوشش داده شوند، می‌نماید.

ماده (۷۱) قانون نظام صنفی (مصوب ۱۳۸۲)

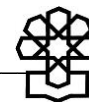
طبق این قانون افراد صنفی عرضه‌کننده کالا و یا ارائه‌دهنده خدمت، مکلف بودند در شهرستان‌های بیش از سیصد هزار نفر جمعیت حداکثر ظرف مدت سه سال و در سایر شهرستان‌ها ظرف مدت پنج سال به‌منظور تسهیل دادوستد و ثبت و مستندسازی فعالیت‌های اقتصادی به تناسب از صندوق مکانیزه فروش (Posse) و یا دستگاه توزین دیجیتالی و یا هر دو برای فروش کالا یا ارائه خدمت خود استفاده نمایند. در این ماده دریافت ماهیانه یک میلیون (۱,۰۰۰,۰۰۰) ریال جریمه تأخیر در استفاده از صندوق مکانیزه فروش به‌عنوان ضمانت اجرا در نظر گرفته شده بود. به‌عبارتی می‌توان این ماده را اولین موردی دانست که در آن عرضه‌کنندگان کالا و خدمات مکلف به نصب صندوق فروش شده بودند.

ماده (۱۹) قانون مالیات بر ارزش‌افزوده (مصوب ۱۳۸۷)

طبق این ماده اشخاصی که به عرضه کالا و ارائه خدمت و واردات و صادرات آنها مبادرت می‌نمایند به‌عنوان مؤدی، مکلف به ارائه صورت‌حسابی حاوی مشخصات متعاملین و مورد معامله شده‌اند. صورت‌حساب مذکور باید به‌نحوی تنظیم شود که مالیات متعلق در ستون مخصوص درج شده باشد. طبق این ماده قرار بود در مواردی که از ماشین‌های فروش استفاده می‌شود، نوار ماشین جایگزین صورت‌حساب گردد.

ماده (۱۲۱) قانون برنامه پنجم توسعه (مصوب ۱۳۸۹)

طبق این ماده وزارت بازرگانی مکلف شده بود که با هماهنگی سازمان امور مالیاتی کشور و شورای اصناف کشور تا پایان سال دوم برنامه پنجم صاحبان مشاغل را براساس اولویت، به استفاده از سامانه‌های صندوق فروش (مکانیزه فروش) ملزم نماید. هدف عنوان شده در متن قانون برای استفاده از صندوق فروش شفافیت در مبادلات اقتصادی و تشخیص درآمدهای مؤدیان مالیاتی و مالیات بر ارزش‌افزوده عنوان شده بود. بنابر ماده مذکور در نظر گرفته شده بود که معادل هزینه‌های انجام شده بابت خرید، نصب و راه‌اندازی دستگاه سامانه صندوق فروش (مکانیزه فروش) توسط صاحبان مشاغل مذکور از درآمد مشمول مالیات مؤدیان مزبور (در اولین سال استفاده از سامانه‌های مذکور) کسر شود. درواقع، قانونگذار با گنجاندن این بخش از ماده، سعی کرده بود که مشوق کافی برای نصب صندوق فروش فراهم نماید. ضمناً، طبق این ماده عدم استفاده صاحبان مشاغل از سامانه صندوق فروش (مکانیزه فروش) در هر سال، موجب محرومیت از معافیت‌های مالیاتی مقرر در قانون برای سال مربوط می‌شد.

ماده (۷۱) قانون اصلاح قانون نظام صنفی (مصوب ۱۳۹۲)

مطابق این ماده افراد صنفی عرضه‌کننده کالا یا خدمات مکلف شده‌اند، مطابق اولویت‌بندی مشاغل که هر سال اعلام می‌شود از سامانه صندوق مکانیزه فروش (POS) استفاده کنند. هدف عنوان شده در متن قانون تسهیل دادوستد، ثبت و مستندسازی، نظارت بر قیمت‌ها و شفافیت در مبادلات اقتصادی بوده است و برای تشویق اشخاص مشمول، در نظر گرفته شده بود که معادل هزینه‌های انجام شده بابت خرید، نصب و راه‌اندازی دستگاه صندوق فروش اعم از سخت‌افزاری و نرم‌افزاری توسط صاحبان مشاغل مذکور، از درآمد مشمول مالیات مؤدیان مزبور در اولین سال استفاده کسر شود. همچنین به‌عنوان ضمانت اجرا تصریح شده بود که عدم استفاده صاحبان مشاغل از سامانه صندوق فروش (مکانیزه فروش) در هر سال، موجب محرومیت از معافیت‌های مالیاتی مقرر در قانون برای سال مربوط است.

تبصره «۲» ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم (مصوب ۱۳۹۴)

طبق تبصره «۲» ماده (۱۶۹)، مؤدیان مالیاتی موضوع این ماده (اشخاص حقوقی و صاحبان مشاغل موضوع این قانون که حسب اعلام سازمان امور مالیاتی کشور موظف به ثبت نام در نظام مالیاتی می‌شوند)، موظفند از سامانه صندوق فروش (صندوق مکانیزه فروش) و تجهیزات مشابه استفاده کنند.

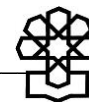
براساس متن ماده (۱۶۹)، به‌منظور تشویق مؤدیان معادل هزینه‌های انجام شده بابت خرید، نصب و راه‌اندازی تجهیزات فوق اعم از نرم‌افزاری و سخت‌افزاری از مالیات قطعی شده مؤدیان مزبور در اولین سال استفاده و یا سال‌های بعد آن قابل کسر است. به‌علاوه معادل ده درصد (۱۰٪) از مالیات ابرازی عملکرد مؤدیانی که توسط سازمان امور مالیاتی ملزم به استفاده از سامانه صندوق فروش و تجهیزات مشابه شده‌اند مشروط به رعایت آیین‌نامه اجرایی مربوط، برای مدت دو سال اول بخشوده شده است. همچنین عدم اجرای حکم این ماده موجب تعلق جریمه‌ای به میزان دو درصد (۲٪) فروش شده است.

شکل ۲. سیر قوانین مرتبط با موضوع صندوق مکانیزه فروش

۲-۳. تحلیل محتوایی قوانین موجود

مجموعه قوانین ذکر شده در بخش قبل تلاش کرده است که با ایجاد تکلیف قانونی، ارائه مشوق‌های مالی و ضمانت اجرایی مقدمات اجرای قانون را فراهم آورد. تمرکز اصلی قوانین مذکور بر نحوه تأمین مالی، مشوق‌های اجرا و در بعضی از موارد تعیین جریمه برای عدم نصب صندوق فروش بوده است. در قانون نظام صنفی مصوب (۱۳۸۲) هدف استفاده از صندوق فروش تسهیل دادوستد و ثبت و مستندسازی فعالیت‌های اقتصادی عنوان شده است. در قانون برنامه پنجم توسعه مصوب (۱۳۸۹) هدف قانونگذار از اجباری کردن استفاده از صندوق فروش، ایجاد شفافیت در مبادلات اقتصادی و تشخیص درآمد مالیاتی عنوان شده است این هدف در اصلاح قانون نظام صنفی مصوب (۱۳۹۲) نیز به تسهیل دادوستد، ثبت و مستندسازی، نظارت بر قیمت‌ها و شفافیت در مبادلات اقتصادی اشاره شده است. در جدول ۱ خلاصه‌ای از قوانین مرتبط با صندوق فروش از حیث هدف از استقرار صندوق فروش، متولی استقرار، روش تأمین مالی صندوق فروش و مشوق‌ها و جریمه‌های تعبیه شده در آنها ارائه شده است.

جدول ۱. مقایسه قوانین مرتبط با صندوق فروش

قانون	اهداف	متولی و اشخاص مشمول	تأمین مالی	مشوق	جریمه
ماده (۷۱) قانون نظام صنفی (مصوب ۱۳۸۲)	تسهیل دادوستد و ثبت و مستندسازی فعالیت‌های اقتصادی	اشخاص مشمول: افراد صنفی عرضه‌کننده کالا و یا ارائه‌دهنده خدمت با اولویت‌بندی جمعیت شهرستان	-	-	هر ماه تأخیر، جریمه‌ای معادل یک میلیون ریال
ماده (۱۲۱) قانون برنامه پنجم توسعه (مصوب ۱۳۸۹)	شفافیت در مبادلات اقتصادی و تشخیص درآمدهای مؤدیان مالیاتی و مالیات بر ارزش افزوده	متولی: وزارت بازرگانی اشخاص مشمول: صاحبان مشاغل به ترتیب اولویت	کسر هزینه‌ها از درآمد مشمول مالیات مؤدیان	-	محرومیت از معافیت‌های مالیاتی مقرر در قانون برای سال مربوط
ماده (۷۱) قانون اصلاح قانون نظام صنفی (مصوب ۱۳۹۲)	تسهیل دادوستد، ثبت و مستندسازی، نظارت بر قیمت‌ها و شفافیت در مبادلات اقتصادی	اشخاص مشمول: افراد صنفی عرضه‌کننده کالا یا خدمات به ترتیب اولویت	کسر هزینه‌های انجام، از درآمد مشمول مالیات مؤدیان	-	-
ماده (۹۷) و تبصره «۲» ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم (مصوب ۱۳۹۴)	-	متولی: سازمان امور مالیاتی اشخاص مشمول: مؤدیان مالیاتی موضوع قانون به ترتیب اولویت	کسر هزینه‌های انجام شده از مالیات قطعی شده مؤدیان	بخشودگی (۱۰ درصد) از مالیات عملکرد، جریمه‌ای به میزان دو درصد (۰.۲٪) فروش خواهد شد	عدم نصب صندوق تعلق به میزان دو سال اول

۳-۳. خلأهای قانونی و ضرورت ارائه لایحه

علیرغم وجود بسترهای قانونی مرتبط با موضوع صندوق فروش می‌توان یکی از دلایل عدم اجرای این تکلیف در سال‌های گذشته را به‌وجود برخی خلأهای قانونی نسبت داد. به همین خاطر دولت اقدام به ارائه لایحه‌ای مجزا با عنوان «نحوه استفاده، نگهداری و نظارت بر پایانه فروشگاهی» در سال ۱۳۹۴ کرده است تا ضمن برطرف کردن این خلأها، استقرار صندوق فروش را منوط به سلايق مدیران و مسئولین ذیربط ننماید. برخی از این خلأهای قانونی عبارتند از:

- استانداردهای مورد نیاز برای تأسیس و شرایط فعالیت شرکت‌های عرضه‌کننده صندوق فروش و نحوه تنظیم‌گری و نظارت بر عملکرد آنها،
- تعیین شرایط فعالیت شرکت‌های معتمد که وظیفه تنظیم‌گری و نظارت بر عملکرد عرضه‌کنندگان صندوق فروش را برعهده دارند،

- تبیین دقیق وظایف مؤدیان در قبال صندوق فروش،
  - تعیین محرمانگی اطلاعات و مسئول پیشگیری از اقدامات خرابکارانه در حفظ و تبادل اطلاعات،
  - فرهنگ‌سازی و آموزش عمومی جهت استفاده صحیح از صندوق،
  - تعیین راه‌های جایگزین تأمین مالی صندوق فروش که منجر به استقبال بیشتر اشخاص مشمول از این ابزار شود،
  - امکان استفاده از امکانات صندوق فروش برای تسهیل نگهداری و ارائه دفاتر یا اسناد و مدارک موضوع قوانین مالیات‌های مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده،
  - تعیین تکلیف اعتبار فاکتورهای کاغذی ثبت نشده در سامانه سازمان امور مالیاتی،
  - تعیین رابطه صندوق فروش و حساب‌های بانکی و پایانه فروشگاهی،
  - استفاده از ضمانت‌های اجرایی کافی برای جلوگیری از تخلف در ارائه صورتحساب به وسیله صندوق فروش یا مخدوش کردن آنها،
  - جرم‌انگاری و تعیین مجازات برای فعالیت‌هایی که منجر به از کار افتادن صندوق فروش می‌شود.
  - تبیین نقش سایر بازیگران و نهادها از جمله اتاق‌های اصناف در نظارت بر اجرای قانون.
- در بخش بعد توضیح مختصری در مورد هریک از محورهای مذکور که در لایحه یا پیشنهادهای مرکز پژوهش‌های مجلس نسبت به تعیین تکلیف آنها مبادرت شده، ارائه شده است.

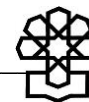
۴. بررسی مفهومی محورهای کلیدی لایحه و پیشنهادهای مرکز پژوهش‌ها

از حیث مفهومی محورهای اصلی سازوکار عملکرد صندوق فروش را می‌توان طبق عناوین زیر معرفی کرد.

۴-۱. تعیین استانداردهای مورد نیاز برای تأسیس و شرایط فعالیت عرضه‌کنندگان

صندوق فروش و نحوه تنظیم‌گری و نظارت بر عملکرد آنها

- اشخاص حقوقی تولیدکننده و یا واردکننده صندوق فروش با دریافت مجوز از مراجع ذیربط می‌توانند به‌عنوان عرضه‌کننده، مسئولیت عرضه صندوق، خدمات فنی و نرم‌افزارهای پایه و سخت‌افزار، تعمیر و نگهداری و تأمین قطعات برای صندوق را مستقیماً یا از طریق نمایندگان خود برعهده بگیرند.

۴-۲. تعیین شرایط فعالیت شرکت‌های معتمد که وظیفه تنظیم‌گری و نظارت بر عملکرد

عرضه‌کنندگان صندوق فروش را برعهده دارند

– سازمان امور مالیاتی می‌تواند با استفاده از شرکت‌های ذی‌صلاح بر نحوه عملکرد اشخاص مشمول و عرضه‌کنندگان صندوق نظارت نماید. همچنین سازمان موظف است که نحوه تنظیم‌گری و دریافت ضمانت از شرکت‌های ذی‌صلاح را در قالب آیین‌نامه اجرایی مشخص نماید.

– تأمین مالی شرکت‌های ذی‌صلاح از بودجه در نظر گرفته شده در ماده (۳۷) قانون مالیات بر ارزش‌افزوده تأمین خواهد شد.

۴-۳. تعیین تکلیف نحوه ثبت، نگهداری و امنیت فضای تبادل اطلاعات

۴-۳-۱. فهرست اطلاعات ثبتی

اشخاص مشمول مکلفند مطابق مقررات این قانون، رویدادهای مالی فعالیت‌های شغلی خود مانند اطلاعات مربوط به صورتحساب خرید و فروش روزانه کالاها و خدمات به تفکیک هر معامله، موجودی انبار و هزینه را در سامانه صندوق فروش ثبت و برای سازمان ارسال نمایند.

۴-۳-۲. نحوه نگهداری و ارسال اطلاعات

نحوه ثبت رویدادهای مالی و ارسال اطلاعات به سازمان، توسط سازمان با همکاری اتاق اصناف ایران تهیه خواهد شد. در این مورد می‌توان از دو رویکرد زیر استفاده کرد:

۱. ارسال آنلاین یا آفلاین تمام اطلاعات و ایجاد مرکز داده متمرکز،

۲. حفظ و نگهداری اطلاعات رمزگذاری شده در نزد مؤدیان^۱ و ایجاد امکان دسترسی به آن اطلاعات

برای سازمان.

شیوه ایجاد مرکز داده متمرکز ممکن است با محدودیت‌های در ارسال و نگهداری داده‌ها مواجه شود و هزینه‌های غیرضروری را برای سیستم به وجود آورد که با استفاده از رویکرد دوم می‌توان از آنها اجتناب کرد. با وجود این تصمیم‌گیری نهایی در مورد این موضوع به آیین‌نامه اجرایی واگذار شده است، البته مناسب این است که موضوع توسط مجلس تعیین تکلیف شود.

– امنیت فضای تبادل اطلاعات

در هر یک از مراحل ثبت اطلاعات در صندوق، انتقال اطلاعات به وسیله لینک ارتباطی و ذخیره آنها در سرور، ممکن است که سیستم دارای آسیب‌پذیری‌هایی باشد. برای جلوگیری از این موضوع با پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها، سازمان مکلف به رعایت مقررات افتا (امنیت فضای تبادل اطلاعات) شده است تا از بروز مشکل برای سازمان و مؤدیان پیشگیری شود.

۴-۴. لحاظ کردن محرمانگی و استفاده بهینه از اطلاعات

۴-۴-۱. محرمانه بودن اطلاعات ثبت شده در صندوق فروش

اطلاعات ثبت شده در صندوق مکانیزه فروش شامل جزئیات فراوانی از فعالیت اقتصادی مؤدیان مالیاتی می‌باشد که انتشار آن می‌تواند به ضرر و زیان این افراد منجر شود، لذا نیاز است که این اطلاعات در قالب محرمانه نگهداری شود. در این راستا به درستی در متن لایحه تصریح شده است که اطلاعات مؤدیان که از طریق پایانه‌های فروشگاهی به پایگاه اطلاعات سازمان منتقل می‌شود، محرمانه است.

۴-۴-۲. استفاده بهینه از اطلاعات تولید شده توسط صندوق فروش

نکته مطرح شده در قسمت قبل نباید موجب شود که دستگاه‌های اجرایی از استفاده بهینه از اطلاعات ایجاد شده به وسیله صندوق محروم شوند به همین علت در پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها مطرح شده است که وزارت صنعت، معدن و تجارت مجاز است با حفظ محرمانگی، به اطلاعات صندوق‌های فروش دسترسی داشته باشد.

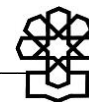
۴-۵. شیوه تأمین مالی، عرضه و مالکیت صندوق

۴-۵-۱. شیوه تأمین مالی و عرضه

- طبق متن لایحه اشخاص مشمول مکلف به نصب صندوق شده‌اند به این ترتیب هزینه‌های مربوط به نصب و راه‌اندازی صندوق در ابتدا توسط اشخاص مشمول تأمین و سپس در سال یا سال‌های بعد از مالیات بر درآمد قطعی شده آنها کسر خواهد شد و در صورت کسر هزینه‌ها از مالیات، هزینه‌های مذکور دیگر به‌عنوان هزینه قابل قبول در نظر گرفته نخواهد شد. در روش مذکور عرضه‌کنندگانی که از سازمان امور مالیاتی مجوز اخذ کرده‌اند وارد تعامل با اشخاص مشمول خواهند شد و به‌صورت غیرمتمرکز اقدام به عرضه صندوق خواهند کرد. یکی از مزایای این شیوه این است که به اشخاص مشمول اجازه داده خواهد شد متناسب با نیازهای خود صندوق مورد نظر را انتخاب کنند، هرچند میزان مبلغ کسر شده از مالیات افراد در محدوده مشخصی خواهد بود که توسط سازمان تعیین می‌شود.

- در متن اصلاحی مرکز این اجازه به سازمان امور مالیاتی داده شده است که مستقیماً با عرضه‌کنندگان وارد مذاکره شود. در این شیوه، عرضه صندوق به‌صورت متمرکز صورت خواهد گرفت و نیاز به هزینه اولیه اشخاص مشمول نخواهد بود. تأمین مالی عرضه‌کنندگان نیز از محل لغو تخفیف مالیاتی مذکور در بخش قبل تأمین خواهد شد. در این شیوه از هزینه‌کرد اولیه اشخاص مشمول جلوگیری شده است که موجب بالا رفتن احتمال اجرای طرح خواهد شد.

- متن پیشنهادی به‌نحوی تهیه شده است که به سازمان اجازه می‌دهد به‌صورت همزمان و با توجه به مطلوبیت اشخاص مشمول از دو روش مذکور استفاده نماید.

۴-۶. نحوه استفاده از اطلاعات صندوق در اخذ مالیات و ارزیابی بر مبنای ریسک

۴-۶-۱. پذیرش بدون رسیدگی اظهارنامه

در لایحه پیشنهادی، سازمان مکلف شده است که اظهارنامه مالیات بر درآمد و مالیات بر ارزش افزوده آن دسته از مؤدیان که مقررات این قانون را رعایت کرده‌اند و اظهارنامه آنها بر مبنای اطلاعات مندرج در صندوق فروش تنظیم و در مهلت مقرر ارائه شده است، از طریق انطباق با اطلاعات موجود در پایگاه داده سازمان راستی‌آزمایی و در صورت احراز صحت، اظهارنامه تسلیمی را بدون رسیدگی قبول نماید.

۴-۶-۲. ارزیابی بر مبنای ریسک^۱

ارزیابی اظهارنامه بر مبنای ریسک یکی از متداول‌ترین شیوه‌های بررسی اظهارنامه‌های مالیاتی می‌باشد در این شیوه با استفاده از اظهارنامه‌های سال‌های قبل، اطلاعات مالی و حساب‌های بانکی، اطلاعات سایر دستگاه‌ها و... مؤدیان از منظر ریسک رتبه‌بندی خواهند شد و بر این اساس اظهارنامه آنها مورد رسیدگی قرار خواهد گرفت. در پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها پیش‌بینی شده است که نحوه انتخاب مؤدیان در آیین‌نامه اجرایی مشخص شود.

۴-۷. تشویق اشخاص مشمول به استفاده از صندوق فروش

۴-۷-۱. معافیت مالیاتی

بنابر متن لایحه اشخاص مشمولی که به تکالیف مقرر در این قانون عمل نمایند، از بخشودگی مالیات ابرازی در سال اول به میزان بیست درصد (۲۰٪) و در چهار سال بعد هر سال به میزان ده درصد (۱۰٪) برخوردار می‌شوند.

۴-۷-۲. تسهیل در نگهداری دفاتر، اسناد و مدارک

به منظور کمک به مؤدیان در متن پیشنهادی لایحه سازمان امور مالیاتی مکلف شده است آن دسته از مؤدیان که تکالیف مقرر در این قانون را رعایت کرده و از صندوق فروش مجهز به نرم‌افزار حسابداری استفاده می‌کنند، از نگهداری و ارائه دفاتر یا اسناد و مدارک موضوع قوانین مالیات‌های مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده مستثنا نماید.

۴-۸. شیوه‌های افزایش اعتبار داده‌های صندوق

از آنجا که بناست عملکرد صندوق فروش به عنوان معیار اخذ مالیات اشخاص مشمول در نظر گرفته شود باید زیرساخت‌های لازم برای افزایش اعتبار و تناظر بین معاملات و صدور فاکتور در صندوق فروش فراهم گردد. برخی از این موارد عبارتند از:

۴-۸-۱. معرفی حساب‌های متصل به صندوق فروش و دریافت اطلاعات آن

طبق متن لایحه اشخاص مشمول مکلفند شماره حساب یا حساب‌های بانکی متصل به پایانه فروشگاهی را قبل از شروع بهره‌برداری از پایانه فروشگاهی به سازمان اعلام و در مبادلات اقتصادی و مالی مربوط به فعالیت شغلی خود، صرفاً از حساب‌های مذکور استفاده نمایند.

۴-۸-۲. ساماندهی پایانه‌های فروشگاهی و اتصال صندوق فروش به پایانه فروشگاهی و دریافت اطلاعات آن

بنابر پیشنهاد مرکز پژوهش‌های مجلس، به‌منظور ایجاد تناظر بین معاملات ثبت‌شده در صندوق فروش و پرداخت‌های انجام شده در شبکه پرداخت و شبکه بانکی کشور، اشخاص مشمول مکلف به اتصال پایانه فروش (POS) به صندوق فروش شده‌اند.

بانک مرکزی نیز مکلف شده است پایانه‌های فروش (POS) را ساماندهی کند و اطلاعات تراکنش پایانه‌های فروش را به‌صورت دوره‌ای و به تفکیک شماره اقتصادی حسب نیاز در اختیار سازمان امور مالیاتی قرار دهد.

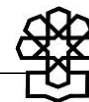
۴-۸-۳. استفاده از نظارت مردمی در کشف تخلفات^۱

بنابر مطالعات صورت گرفته و تجربیات بین‌المللی یکی از مؤثرترین شیوه‌های کشف تخلف استفاده از ظرفیت گزارش‌دهی مردمی در کشف تخلفات است. مطالعات موردی با استفاده از داده‌های بین‌کشوری نشان‌دهنده این موضوع است که در شرایط مختلف (عمومی، خصوصی، تخلفات بزرگ و کوچک) بیش از ۴۰ درصد تخلفات با استفاده از این سازوکار کشف شده است. استفاده از این ظرفیت منوط به ایجاد انگیزه مشارکت و ایجاد زیرساخت‌های گزارش‌گیری می‌باشد.

برای مثال می‌توان در صورت عدم ثبت معامله توسط فروشنده در صندوق فروش و گزارش خریدار به سازمان امور مالیاتی، حداکثر ۲۰ درصد از مبلغ پرداختی همان معامله از محل وصولی جاری به گزارش‌دهنده تخلف مسترد شود.

همچنین به‌منظور استفاده از نظارت مردمی و چک کردن فاکتورهای تقلبی از سازوکار انتخاب تصادفی و تعیین جوایز جذاب استفاده کرد برای مثال در شرایطی که صورت‌حساب‌های صادره از صندوق فروش توسط مصرف‌کنندگان نهایی به سازمان ارائه می‌شود، بیست درصد (۲۰٪) مالیات بر ارزش‌افزوده صورت‌حساب‌ها از محل وصولی جاری به‌صورت قرعه‌کشی به تعدادی از مصرف‌کنندگان نهایی پرداخت شود. در این سازوکار می‌بایست امکان استعلام پرداخت‌های الکترونیکی در شبکه پرداخت و شبکه بانکی کشور برای سازمان براساس شماره یکتای تراکنش نیز فراهم باشد تا در صورت عدم ارسال اطلاعات صورت‌حساب به سازمان امور مالیاتی، مصرف‌کنندگان بتوانند با استناد به تراکنش پایانه فروشگاهی، در قرعه‌کشی شرکت کنند و سازمان امور مالیاتی

1. Whistleblowers

را از تخلف صورت گرفته مطلع نمایند. به منظور جلوگیری از هزینه غیرضروری لازم است صورتحساب‌هایی که به منظور شرکت در قرعه‌کشی برای سازمان امور مالیاتی ارسال شده است، به‌عنوان هزینه قابل قبول تلقی نشود تا فعالان اقتصادی انگیزه‌ای برای دریافت مشوق‌های مذکور در این بخش را نداشته باشند و مشوق‌ها به مصرف کنندگان نهایی که مخاطب سازوکار طراحی شده در این بخش هستند، اعطا شود.

۴-۸-۴. فاکتور الکترونیک^۱

می‌توان فاکتور الکترونیک را به‌عنوان نتیجه مطلوب و غایت راه‌اندازی صندوق فروش در نظر گرفت. با استفاده از فاکتور الکترونیک فرآیند اخذ مالیات عادلانه هموار خواهد شد و شفافیت معاملات افزایش خواهد یافت و سوءاستفاده‌های مرتبط با فاکتورهای صوری و کد فروشی از بین خواهد رفت.

لازمه بهره‌مندی از این مزایا سلب اعتبار از فاکتورهای کاغذی است که در سامانه امور مالیاتی به ثبت نرسیده‌اند (همان‌طور که در صدر ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم فعالان اقتصادی ملزم شده‌اند که ظرف سه ماه اطلاعات صورتحساب را به اطلاع سازمان برسانند). بنابر موارد مذکور و باتوجه به ماده (۱۶۹) مالیات‌های مستقیم در پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها آماده است که صورتحساب‌هایی که اطلاعات آنها به‌طور صحیح و به‌موقع حسب مورد مطابق مفاد این قانون و ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم برای سازمان امور مالیاتی ارسال نشده باشد، به نفع هریک از طرفین معامله که ملزم به ثبت‌نام در نظام مالیاتی هستند، معتبر نبوده و قابل استناد نباشد.

با استفاده از این سازوکار عملاً طرف خریداری که مؤدی سازمان امور مالیاتی به حساب می‌آید انگیزه تبانی و عدم دریافت صورتحساب را از دست خواهد داد. زیرا در این صورت هزینه مورد نظر به‌عنوان هزینه قابل قبول وی شناسایی نشده و به پرداخت ۱۵ تا ۲۵ درصد مالیات بر درآمد ملزم خواهد بود. به‌علاوه در ماده پیشنهادی مرکز مطرح شده است که صورتحساب‌های ثبت نشده در نزد سازمان امور مالیاتی (از طریق ماده (۱۶۹) یا صندوق مکانیزه) به‌عنوان هزینه‌های دستگاه‌های اجرایی در نظر گرفته نشود. این مسئله باعث می‌شود که عملاً خریدهای دولتی که سهم قابل توجهی را به خود اختصاص داده‌اند از طریق صندوق فروش انجام شود.

۴-۹. ضمانت‌های اجرایی و شیوه برخورد با متخلفین

۴-۹-۱. جریمه نقدی مؤدیان متخلف

بنابر نظریه بازدارندگی مجازات‌ها، جریمه‌های اعمالی باید از لحاظ شدت و قطعیت و زمان اجرا به‌نحوی باشد که علاوه بر برخورد با متخلفین موجب شود که سایر افراد نیز از تکرار تخلف مذکور خودداری کنند. در همین راستا از آنجا که عموماً درصد کمی از تخلفات کشف می‌شود باید جریمه متخلفین ضرب در احتمال کشف

1. e invoicing

تخلف (جریمه احتمالی) از منافع تخلف بیشتر باشد، تا موجب بازدارندگی شود. باتوجه به نکات ذکر شده در پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها نرخ جریمه متخلفین افزایش یافته است. همچنین لازم است که علاوه بر تعیین جریمه برای عدم نصب صندوق که در قوانین قبل نیز مطرح بوده است در متن لایحه برای تخلفاتی چون عدم ارائه یا مخدوش کردن صورتحساب نیز جریمه در نظر گرفته شده است.

۲-۹-۴. تعطیلی واحد صنفی متخلف

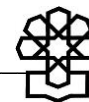
یکی دیگر از ضمانت‌های اجرای طراحی شده در متن لایحه تعطیلی موقت واحدهایی است که علیرغم تذکرات داده شده به آنها اقدام به نصب صندوق فروش نمی‌کنند. در چنین شرایطی سازمان به اصناف اطلاع می‌دهد که به واحد مذکور تذکر داده شود و در صورت عدم نصب صندوق در موعد مقرر، واحد مذکور به صورت موقت تعطیل خواهد شد. در این موارد لازم است که اختیار تصمیم‌گیری در مورد مجازات متخلفین به صورت کامل به اصناف واگذار نشود (هرچند که اصناف باید از تعطیلی واحد مذکور مطلع باشند). زیرا موجب بروز مسئله تعارض منافع خواهد شد و ممکن است که با متخلفین به طور کامل برخورد نشود بدین منظور در پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها برای مراجع صدور مجوز مسئولیت تضامنی در نظر گرفته شده است و همچنین به سازمان اجازه داده شده است در صورت تخلف مراجع ذیربط مستقیماً حکم تعطیلی را ابلاغ نماید.

۳-۹-۴. برخورد با اقدامات خرابکارانه

ممکن است بعضی از افراد با تولید، عرضه یا استفاده از تجهیزات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری مانع از کارکرد صحیح صندوق فروش شوند، بنابر متن پیشنهادی لایحه این افراد به مجازات‌های درجه ۶ قانون مجازات اسلامی محکوم خواهد شد. از آنجایی که ممکن است اشخاص به صورت حرفه‌ای و سازمان‌یافته به انجام چنین اعمالی اقدام نمایند در پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها مطرح شده است که این اشخاص به جرائم درجه چهار قانون مجازات اسلامی محکوم شوند.

۱۰-۴. تعیین دستگاه‌های اجرایی و اصناف مشارکت‌کننده در تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی

باتوجه به اینکه راه‌اندازی صندوق مکانیزه فروش و بهره‌برداری از اطلاعات حاصله یک مسئله مشترک بین چندین دستگاه اجرایی و بخش خصوصی است در متن مرکز پژوهش‌ها تصریح شده است که آیین‌نامه توسط سازمان امور مالیاتی، وزارت صنعت، معدن و تجارت و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و با همکاری بانک مرکزی، اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، اصناف ایران و تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه شود.

۱۱-۴. فرهنگ‌سازی و آموزش عمومی جهت استفاده صحیح از صندوق فروش

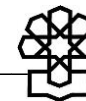
یکی از محورهای اصلی اجرای هر قانونی فرهنگ‌سازی و آموزش اشخاص مشمول قانون است. با همین هدف در متن پیشنهادی مرکز پژوهش‌ها آمده است که سازمان امور مالیاتی مکلف شود بخشی از منابع اجرای قانون صرف آموزش، اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی جزئیات فنی و اجرایی این قانون برای اشخاص مشمول و سایر اقشار جامعه کند و گزارش عملکرد را هر سال به کمیسیون‌های اقتصادی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس ارائه دهد.

۵. بررسی مفاد لایحه، پیشنهادهای و دلایل توجیهی

جدول ۲. بررسی مفاد لایحه نحوه استفاده، نگهداری و نظارت بر پایانه فروشگاه‌های (صندوق مکانیزه فروش)^۱

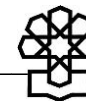
متن لایحه	پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها	دلایل توجیهی و ملاحظات
فصل اول - تعاریف		
<p>ماده (۱)</p> <p>در این قانون اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:</p> <p>الف) سازمان: سازمان امور مالیاتی کشور.</p> <p>ب) پایانه فروشگاه‌های (صندوق مکانیزه فروش): پایانه‌ای شامل سخت‌افزار و نرم‌افزار با امکان اتصال به سامانه سازمان که قابلیت‌های لازم از قبیل ثبت خرید و فروش کالا و خدمات و هزینه را حسب نوع و اندازه فعالیت واحد کسب و کار دارد.</p>	<p>ماده (۱)</p> <p>در این قانون اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:</p> <p>الف) سازمان: سازمان امور مالیاتی کشور.</p> <p>ب) صندوق فروش: دستگاهی شامل سخت‌افزار یا نرم‌افزار با قابلیت ثبت اطلاعات لازم مانند خرید و فروش کالاها و خدمات، موجودی کالا و هزینه حسب نوع و اندازه فعالیت واحد کسب و کار، با امکان تبادل اطلاعات با سامانه سازمان و اتصال به پایانه فروش (POS)، که در این قانون به اختصار «صندوق فروش» نامیده می‌شود.</p> <p>منظور از اتصال صندوق فروش به پایانه فروش، تبادل و ثبت اطلاعات تراکنش پایانه فروش متناظر با معامله در صندوق فروش است.</p> <p>منظور از سامانه سازمان، پایگاه اطلاعات هویتی، عملکردی و دارایی مؤدیان مالیاتی موضوع ماده (۱۶۹) مکرر قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ و اصلاحات بعدی آن است.</p>	<p>بند «ب»</p> <p>در بند «ب» این ماده ثبت موجودی کالا به‌عنوان یکی از ابزارهای مدیریت بازار و صحت‌سنجی اطلاعات ثبت شده در صورت‌حساب مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین در این بند اتصال صندوق به پایانه فروش به‌عنوان ابزار صحت‌سنجی اطلاعات و امکان برقراری تناظر یک‌به‌یک بین معامله انجام‌شده و پرداخت صورت گرفته اضافه شده است.</p> <p>همچنین سامانه سازمان و نحوه اتصال صندوق به آن مجهول بوده است که در این تبصره شفاف شده است.</p>

۱. توضیح: در جدول ۲ تغییرات نسبت لایحه به صورت زیر خط‌دار نشان داده شده است.

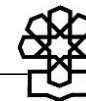
دلائل توجیهی و ملاحظات	پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها	متن لایحه
<p>بند «پ» در متن لایحه اشخاص مشمول نصب صندوق محدود شده است. از آنجا که سازمان تصمیم‌گیر نحوه اولویت‌بندی نصب صندوق خواهد بود نیاز نیست که در متن قانون حوزه شمول محدود شود. بنابراین اشخاص مشمول در بند «پ» از موضوع باب سوم به موضوع فصل چهارم باب سوم و اشخاص حقوقی فصل پنجم باب سوم قانون مالیات‌های مستقیم گسترش یافته است.</p> <p>(ر) و (ز) با توجه به استفاده از اصطلاحات عرضه‌کنندگان صندوق فروش و شناسه صندوق فروش این موارد در بخش تعریف افزوده شده است.</p>	<p>پ) <u>اشخاص مشمول</u>: تمامی صاحبان مشاغل (صنفی و غیرصنفی) موضوع فصل چهارم باب سوم و همچنین اشخاص حقوقی موضوع فصل پنجم باب سوم قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ و اصلاحات بعدی آن به ترتیبی که حسب اندازه و نوع فعالیت آنها با رعایت ماده (۲۵) این قانون توسط سازمان اعلام می‌شود.</p> <p>ر) <u>عرضه‌کنندگان صندوق فروش</u>: شامل اشخاص حقوقی تولیدکننده و یا واردکننده صندوق فروش که دارای مجوز از مراجع ذیربط هستند و علاوه بر عرضه صندوق، مسئولیت خدمات فنی و نرم‌افزارهای پایه و سخت‌افزار، تعمیر و نگهداری و تأمین قطعات برای صندوق را مستقیماً یا از طریق نمایندگان خود برعهده دارند.</p> <p>ز) <u>شناسه صندوق فروش</u>: شناسه منحصر به فردی است که توسط سازمان برای هر صندوق فروش اختصاص می‌یابد.</p>	<p>پ) <u>اشخاص مشمول</u>: کلیه صاحبان مشاغل (صنفی و غیرصنفی) موضوع باب سوم قانون مالیات‌های مستقیم و فروشگاه‌های زنجیره‌ای (اعم از حقیقی و حقوقی) به ترتیبی که حسب اندازه و نوع فعالیت آنها با رعایت ماده (۲۵) این قانون توسط سازمان اولویت‌بندی و اعلام می‌شود.</p>
فصل دوم - تکالیف اشخاص مشمول		
<p>هم‌اکنون لفظ پایانه فروش به‌طور رایج برای درگاه‌های شبکه پرداخت کشور استفاده می‌شود. اگرچه در زبان انگلیسی به هر دو دستگاه پایانه فروش و صندوق فروش به جهت اتصال به یکدیگر POS گفته می‌شود، ولی بهتر است برای تفکیک این دو از هم، در فارسی الفاظ متفاوت استفاده شود. به همین منظور از صندوق فروش استفاده شده است. همچنین ماده از نظر نگارشی ویرایش شده است.</p>	<p>ماده (۲) اشخاص مشمول مکلفند درخواست شناسه برای هر صندوق فروش را در درگاه الکترونیکی سازمان ثبت نموده و شناسه و مجوزهای لازم را اخذ و نسبت به نصب و راه‌اندازی صندوق فروش اقدام نمایند.</p>	<p>ماده (۲) اشخاص مشمول مکلفند نسبت به ثبت درخواست دریافت شناسه پایانه فروشگاهی در درگاه عملیات الکترونیکی سازمان و اخذ شناسه و مجوزهای لازم جهت نصب و به‌کارگیری آن برای هر پایانه فروشگاهی اقدام و نسبت به نصب و استفاده از پایانه فروشگاهی اقدام نمایند.</p>

دلایل توجیهی و ملاحظات	پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها	متن لایحه
<p>یکی از مشکلات اصلی ثبت معاملات در حال حاضر آن است که اطلاعات به تفکیک هر معامله ثبت نمی‌شود و به همین دلیل اطلاعات عملاً برای هیچ دستگاه دیگری قابل استفاده و استعلام نیست.</p> <p>به منظور جلوگیری از موازی کاری و ارسال دوباره اطلاعات عنوان شده است که ارسال اطلاعات در طریق صندوق فروش می‌تواند جایگزین ارسال فهرست معاملات موضوع ماده ۱۶۹ قانون مالیات‌های مستقیم باشد.</p>	<p>ماده (۳)</p> <p>اشخاص مشمول مکلفند مطابق مقررات این قانون، رویدادهای مالی فعالیت‌های شغلی خود مانند اطلاعات مربوط به صورت حساب خرید و فروش روزانه کالاها و خدمات به تفکیک هر معامله، موجودی کالا و هزینه را در صندوق فروش ثبت و برای سازمان ارسال نمایند. در صورت ثبت و ارسال اطلاعات معاملات از طریق صندوق فروش، نیازی به ارسال فهرست معاملات موضوع ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ و اصلاحات بعدی آن نخواهد بود.</p> <p>تبصره- آیین‌نامه نحوه ثبت رویدادهای مالی و ارسال اطلاعات به سازمان، توسط سازمان با همکاری اتاق اصناف ایران تهیه و به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد.</p>	<p>ماده (۳)</p> <p>اشخاص مشمول مکلفند مطابق مقررات این قانون، رویدادهای مالی فعالیت‌های شغلی خود اعم از صورت حساب خرید و فروش روزانه کالا و خدمات و هزینه را در پایانه فروشگاهی ثبت نمایند.</p> <p>تبصره- آیین‌نامه ثبت رویدادهای مالی، نوع اطلاعات قابل ثبت و چگونگی ارسال اطلاعات به سازمان، توسط سازمان با همکاری اتاق اصناف ایران تهیه و به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد.</p>
<p>هدف از اصلاح این ماده ایجاد تناظر میان معاملات و تراکنش‌های انجام گرفته می‌باشد. یکی از راه‌های ایجاد این تناظر اتصال پایانه فروش (POS) به صندوق فروش می‌باشد به نحوی که هر پرداخت انجام شده به وسیله پایانه فروش (POS) حتماً در ازای معامله انجام شده باشد.</p> <p>بنابراین پیشنهاد می‌شود الزام به اتصال پایانه فروش (POS) به صندوق فروش و اعلام شناسه پایانه فروش (POS) به سازمان امور مالیاتی به این ماده اضافه شود.</p> <p>پیشنهاد مذکور منافاتی با اعلام حساب شغلی به سازمان ندارد و از هر دو روش استفاده خواهد شد.</p> <p>مهلت اعلام شماره حساب به ۱۰ روز افزایش یافت.</p>	<p>ماده (۴)</p> <p>به منظور ایجاد تناظر بین معاملات ثبت شده در صندوق فروش و پرداخت‌های انجام شده در شبکه پرداخت و شبکه بانکی کشور، اشخاص مشمول مکلفند ضمن اتصال پایانه فروش (POS) به صندوق فروش، شماره حساب یا حساب‌های بانکی مورد استفاده برای فعالیت شغلی و شناسه پایانه‌های فروش خود را به سازمان اعلام نمایند.</p> <p>تبصره- در موارد استفاده از حساب بانکی یا پایانه فروش جدید، اشخاص مشمول مکلفند اتصال میان پایانه فروش و صندوق فروش را برقرار سازند و اطلاعات آنها را ظرف مدت ده روز به سازمان اعلام نمایند.</p>	<p>ماده (۴)</p> <p>اشخاص مشمول مکلفند شماره حساب یا حساب‌های بانکی متصل به پایانه فروشگاهی را قبل از شروع بهره‌برداری از پایانه فروشگاهی به سازمان اعلام و در مبادلات اقتصادی و مالی مربوط به فعالیت شغلی خود، صرفاً از حساب‌های مذکور استفاده نمایند.</p> <p>تبصره- در موارد افتتاح حساب یا حساب‌های جدید بانکی، اشخاص مشمول مکلفند ظرف مدت یک هفته نسبت به اعلام شماره حساب‌های مذکور به سازمان اقدام نمایند.</p>

دلایل توجیهی و ملاحظات	پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها	متن لایحه
<p>تبصره - در پیشنهاد اضافه شده، شیوه ثبت رویدادهای مالی در زمان بروز مشکل برای صندوق فروش در تبصره مشخص شده است.</p>	<p>ماده (۵) اشخاص مشمول مکلفند در صورت بروز هرگونه نقص فنی در صندوق فروش که امکان ثبت و یا ارسال به‌موقع اطلاعات به سازمان فراهم نباشد، مراتب را حداکثر ظرف مدت سه روز کاری، به‌منظور اطلاع به عرضه‌کننده صندوق فروش و اداره امور مالیاتی ذی‌ربط، از طریق درگاه عملیات الکترونیکی سازمان، تسلیم درخواست کتبی و دریافت رسید یا سایر روش‌های مقتضی از قبیل مرکز تلفن یا پست الکترونیکی اعلام شده توسط سازمان، اعلام نمایند.</p> <p>تبصره - اشخاص مذکور مکلفند تا رفع نقص فنی، اطلاعات خریدوفروش کالاها و خدمات خود را در قالب فهرست معاملات موضوع ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم و اصلاحات بعدی آن، مطابق با آیین‌نامه تبصره «۳» ماده مذکور، برای سازمان ارسال نمایند. همچنین اشخاص مذکور مکلفند سایر رویدادهای مالی را به‌صورت مجموع ثبت و حداکثر ظرف مدت ده روز کاری پس از راه‌اندازی مجدد صندوق فروش، نسبت به ثبت در صندوق فروش و ارسال آن اقدام نمایند.</p>	<p>ماده (۵) اشخاص مشمول مکلفند در صورت بروز هرگونه نقص فنی در پایانه فروشگاهی که امکان ثبت و یا ارسال به‌موقع اطلاعات به سازمان فراهم نباشد، مراتب را حداکثر تا پایان روز اداری بعد، به‌منظور اطلاع به عرضه‌کننده پایانه فروشگاهی و اداره امور مالیاتی ذی‌ربط، از طریق درگاه عملیات الکترونیکی سازمان یا سایر روش‌های مقتضی اعلام شده توسط سازمان اعلام نمایند.</p> <p>تبصره - اشخاص مذکور مکلفند تا رفع نقص فنی، مجموع رویدادهای مالی را ثبت و حداکثر ظرف مدت یک هفته پس از راه‌اندازی مجدد پایانه فروشگاهی، نسبت به ثبت در پایانه فروشگاهی و ارسال آن اقدام نمایند.</p>
	<p>ماده (۶) در صورتی که به هر دلیل اعم از تعطیلی (موقت یا دائم) و یا انحلال واحد کسب‌وکار، بهره‌برداری از صندوق فروش به‌طور موقت یا دائم متوقف شود، اشخاص مشمول مکلفند ظرف مدت هفت روز از توقف بهره‌برداری از صندوق فروش، از طریق ثبت در درگاه عملیات الکترونیکی سازمان یا سایر روش‌های مقتضی اعلام شده توسط سازمان مانند اطلاع کتبی و دریافت رسید مربوطه، مرکز تلفن و پست الکترونیکی، مراتب را به اطلاع سازمان برسانند.</p>	<p>ماده (۶) در صورتی که به هر دلیل اعم از تعطیلی (موقت یا دائم) و یا انحلال واحد کسب‌وکار، بهره‌برداری از پایانه فروشگاهی به‌طور موقت یا دائم متوقف شود، اشخاص مشمول مکلفند ظرف مدت سه روز کاری از روز توقف بهره‌برداری از پایانه فروشگاهی، از طریق ثبت در درگاه عملیات الکترونیکی سازمان یا سایر روش‌های مقتضی اعلام شده توسط سازمان مراتب را به اطلاع سازمان برسانند. سازمان مکلف است مراتب را از طریق درگاه الکترونیکی مذکور به ارائه‌دهنده خدمات پشتیبانی پایانه فروشگاهی اطلاع دهد.</p>

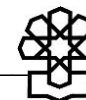
دلایل توجیهی و ملاحظات	پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها	متن لایحه
	<p>تبصره- در مواردی که تعطیلی واحد کسبی به حکم مراجع قانونی ذیربط باشد و یا در موارد قوه قهریه یا بروز حوادث غیرمترقبه که مبتنی بر علل و جهاتی خارج از اراده اشخاص مشمول باشد و بر اثر آن اطلاع به سازمان ممکن نباشد، اشخاص مشمول از رعایت مهلت زمانی مقرر در این ماده مستثنا می‌باشند.</p>	<p>تبصره - در مواردی که تعطیلی واحد کسبی به حکم مراجع قانونی ذیربط باشد و یا در موارد قوه قهریه، اشخاص مشمول از رعایت مهلت زمانی مقرر در این ماده مستثنا می‌باشند.</p>
	<p>ماده (۷) اشخاص مشمولی که نسبت به تغییر شغل یا محل فعالیت، تغییر مالکیت یا اجاره واحد کسب و کار اقدام می‌نمایند، مکلفند ظرف مدت ده روز تغییرات انجام شده را به سازمان اطلاع داده یا در درگاه عملیات الکترونیکی سازمان ثبت نمایند.</p>	<p>ماده (۷) اشخاص مشمولی که نسبت به تغییر شغل یا محل فعالیت، تغییر مالکیت یا اجاره واحد کسب و کار اقدام می‌نمایند، مکلفند ظرف مدت سه روز کاری تغییرات انجام شده را به سازمان اطلاع داده یا در درگاه عملیات الکترونیکی سازمان ثبت نمایند.</p>
<p>به منظور ایجاد هماهنگی و افزایش امکان بهره‌برداری از صورتحساب نیاز است که قالب مشخصی حسب مورد هریک از فعالیت‌های شغلی تهیه و مورد استفاده قرار گیرد و در فرآیند تهیه قالب مذکور از نظر مشورتی صاحبان مشاغل هم استفاده شود.</p>	<p>ماده (۸) اشخاص مشمول مکلفند در هنگام فروش کالا و ارائه خدمت، یا استفاده از صندوق فروش و برای تمامی معاملات خود، نسبت به صدور صورتحساب مطابق نمونه اعلامی سازمان (با اخذ نظر مشورتی از اتاق‌های اصناف ایران و تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران) و تحویل آن به خریدار اقدام نمایند.</p>	<p>ماده (۸) اشخاص مشمول مکلفند در هنگام فروش کالا و ارائه خدمت نسبت به صدور صورتحساب مطابق نمونه اعلامی سازمان با همکاری اتاق اصناف و تحویل آن به مشتری اقدام نمایند.</p>
فصل سوم- وظایف سازمان، دستگاه‌ها و مراجع ذیربط		
<p>با توجه به اینکه در حال حاضر مؤدیان ملزم به ارسال فهرست معاملات برای سازمان امور مالیاتی هستند (موضوع ماده ۱۶۹ قانون مالیات‌های مستقیم)، ثبت و ارسال مجدد اطلاعات معاملات از طریق صندوق فروش جریانی موازی و تکراری محسوب شده و ضمن تحمیل هزینه اضافی به اقتصاد کشور، برای فعالان اقتصادی نیز زحمت اضافه ایجاد کرده و نارضایتی و</p>	<p>ماده الحاقی به منظور جلوگیری از دریافت چندباره اطلاعات معاملات در سطح کشور، سازمان موظف است اقلام اطلاعاتی معاملات در صندوق فروش شامل هویت فروشنده، هویت خریدار، شناسه کالا/خدمت، تعداد/مقدار و مبلغ را به گونه‌ای در نظر بگیرد که عمل به تکالیف این قانون، از ارسال فهرست معاملات موضوع ماده (۱۶۹) قانون</p>	

متن لایحه	پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها	دلایل توجیهی و ملاحظات
	<p>مالیات‌های مستقیم کفایت کرده و نیاز سایر دستگاه‌ها برای استعلام اطلاعات معاملات را در چارچوب مقررات و حسب تکالیف قانونی آنها در حد اقلام مذکور برآورده نماید.</p>	<p>مقاومت آنها را به‌دنبال دارد. یکی از مشکلات اصلی نظام ثبت معاملات در حال حاضر، عدم دریافت شناسه کالا/خدمت و تعداد/مقدار و صرفاً اکتفا به نام کالا/خدمت و مبلغ معامله است که استفاده از اطلاعات معاملات را برای دستگاه‌های دیگر و حتی خود سازمان امور مالیاتی مشکل کرده است و عملاً هر دستگاهی باید سامانه مجزایی برای دریافت مجدد اطلاعات ایجاد کند.</p>
<p>ماده (۹)</p> <p>اطلاعات مؤدیان که از طریق پایانه‌های فروشگاهی به پایگاه اطلاعات سازمان منتقل می‌شود، محرمانه است و سازمان مجاز به افشای آن جز در امر تشخیص درآمد و مالیات نمی‌باشد.</p>	<p>ماده (۹)</p> <p>اطلاعات مؤدیان که از طریق صندوق فروش به پایگاه اطلاعات سازمان منتقل می‌شود، محرمانه است و سازمان مجاز به افشای آن نیست. سازمان می‌تواند با حفظ محرمانگی از این اطلاعات صرفاً در امر تشخیص و وصول درآمدهای مالیاتی استفاده کند.</p> <p>تبصره «۱» - سازمان مکلف است در استقرار سامانه، مقررات امنیت فضای تبادل اطلاعات (افتا) را رعایت نماید.</p> <p>تبصره «۲» - به‌منظور استفاده از اطلاعات معاملات برای مدیریت بهینه بازار در سطح کشور، وزارت صنعت، معدن و تجارت مجاز است با حفظ محرمانگی، به اطلاعات صندوق‌های فروش دسترسی داشته باشد.</p>	<p>مسئله محرمانه ماندن اطلاعات مؤدیان به‌درستی در متن لایحه مورد توجه قرار گرفته است، ولی متن ماده نیازمند اصلاح و برآیسی است. همچنین لازم است در بخش ضمانت اجرا، مجازات افشای این اطلاعات مشخص شود. علاوه بر محرمانه اعلام شدن اطلاعات مؤدیان می‌بایست زیرساخت‌های لازم جهت حفاظت از اطلاعات مؤدیان در فرآیند ذخیره و انتقال مورد توجه قرار گیرد. محرمانه بودن اطلاعات صندوق فروش نباید مانع استفاده بهینه از این اطلاعات توسط دستگاه‌های اجرایی شود به همین دلیل نیاز است که به وزارت صنعت، معدن و تجارت اجازه داد که با حفظ محرمانگی و برای مدیریت بازار از این اطلاعات استفاده نماید.</p>
<p>ماده (۱۰)</p> <p>مراجع ذیربط موظفند اطلاعات صدور یا تمدید هرگونه پروانه، کارت یا مجوز کسب‌وکار برای اشخاص مشمول این قانون را به سازمان ارائه نمایند.</p>	<p>ماده (۱۰)</p> <p>مراجع صادرکننده پروانه کسب‌وکار، کارت بازرگانی و مجوز فعالیت‌های اقتصادی مکلفند حداکثر ظرف یک ماه، اطلاعات صدور، تجدید یا تمدید موارد مذکور را به‌صورت الکترونیکی، مکتوب و یا سایر روش‌هایی که سازمان تعیین می‌کند، به سازمان اطلاع دهند. متخلف از حکم این ماده با مؤدیان، در پرداخت مالیات مسئولیت تضامنی خواهند داشت.</p>	<p>مراجع ذیربط می‌بایست به‌صورت شفاف مشخص شود. مجازات تخلف از حکم این ماده باید تعیین شود. نیاز است که برای ارسال اطلاعات مذکور سقف زمانی در نظر گرفته شود.</p>

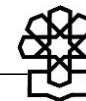
دلایل توجیهی و ملاحظات	پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها	متن لایحه
<p>با توجه به اینکه تک‌تک تراکنش‌های پایانه‌های فروش (POS) به‌عنوان درگاه‌های پرداخت کشور از مسیر بانک مرکزی (شاپرک) انجام می‌شود، استفاده از این ظرفیت را می‌توان به‌عنوان ضمانت اجرای موفقیت طرح صندوق فروش در نظر گرفت.</p> <p>متأسفانه در حال حاضر نابسامانی شبکه پرداخت کشور از عوامل اصلی عدم موفقیت در شفاف‌سازی فعالیت‌های اقتصادی و مبارزه با فرار مالیاتی است.</p> <p>در حال حاضر پایانه‌های فروش در برخی از موارد به‌عنوان ابزار تسهیل‌کننده انواعی از فسادهای اقتصادی مانند قاچاق ارز با تحویل در خارج از کشور، دریافت وجه نقد بیش از سقف مقرر، انتقال وجوه بدون انجام حواله و... استفاده می‌شود.</p> <p>با توجه به موارد مذکور نیاز است که نحوه استفاده از پایانه فروش ساماندهی شود. همچنین لازم است که انجام تراکنش روی پایانه‌های فروشگاهی به‌منزله وقوع خریدوفروش کالا و خدمات در نظر گرفته شود و موارد استثنای آن مشخص شود (لازم است که تعیین موارد استثناء با همکاری بانک مرکزی انجام شود).</p> <p>لازمه استفاده بهینه و تطابق صورتحساب‌های صندوق فروش با معاملات، دسترسی سازمان امور مالیاتی به اطلاعات تراکنش‌های پایانه‌های فروش به تفکیک شماره اقتصادی است.^۱</p>	<p>ماده الحاقی</p> <p>بانک مرکزی مکلف است با همکاری سازمان ظرف مدت یک سال پس از تصویب این قانون، نسبت به ساماندهی پایانه‌های فروش (POS) اعم از پایانه‌های کارت‌خوان و پایانه‌های فروش مجازی مانند درگاه پرداخت اینترنتی (IPG) اقدام نموده و با ایجاد تناظر بین آن‌ها، مجوز فعالیت و شماره اقتصادی بنگاه‌های اقتصادی، به هریک از پایانه‌های فروش، شناسه یکتا اختصاص دهد. پس از گذشت زمان مذکور، ارائه خدمت به پایانه‌های فروش فاقد این شناسه یکتا، ممنوع است.</p> <p>تبصره- کارکرد پایانه‌های فروش مگر در موارد خاصی که توسط بانک مرکزی و سازمان امور مالیاتی مشخص خواهد شد، به منزله فروش کالا یا ارائه خدمت به حساب خواهد آمد و بانک مرکزی مکلف است این اطلاعات را به تفکیک شماره اقتصادی به‌صورت دوره‌ای حسب نیاز در اختیار سازمان قرار دهد.</p>	

۱. برخی ادعا می‌کنند که اتصال POS به صندوق ممکن است باعث افزایش تقاضای اسکناس و مسکوک شده و استفاده از POS را منتفی کند. در مقابل برخی کارشناسان دلایل مطرح شده برای این اظهار نظر را دقیق نمی‌دانند و با توجه به شرایط موجود این تغییرات را کمتر از تغییرات تقاضای اسکناس و مسکوک در سال ۱۳۹۱ می‌دانند. تجارب برخی از کشورهایی که اقدام به نصب صندوق و اتصال POS به آن کرده‌اند و برخی از محاسبات انجام شده نیز فرضیه اول را تأیید نمی‌کند.

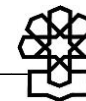
متن لایحه	پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها	دلایل توجیهی و ملاحظات
فصل چهارم - وظایف عرضه‌کنندگان		
ماده (۱۱) عرضه‌کنندگان پایانه فروشگاهی موظفند کارآیی و استمرار کاری پایانه‌های فروشگاهی را مطابق آیین‌نامه اجرایی این قانون تضمین نمایند.	ماده (۱۱) عرضه‌کنندگان صندوق فروش مکلفند مسئولیت تجهیزات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری، خدمات پس از فروش، تعمیر و نگهداری و تأمین قطعات برای صندوق را مستقیماً یا از طریق نمایندگان خود برعهده گرفته و کارآیی و استمرار کاری صندوق فروش را مطابق آیین‌نامه اجرایی این قانون تضمین نمایند.	لازم است عرضه‌کنندگان علاوه بر تضمین کارآیی و استمرار کاری صندوق فروش، مسئولیت‌های دیگری چون تأمین قطعات و خدمات پس از فروش را برعهده بگیرند. واگذاری این مسئولیت به نمایندگی عرضه‌کنندگان نیز می‌تواند به اجرای بهتر این مسئله کمک کند.
فصل پنجم - تشویق‌ها و تسهیلات		
ماده (۱۲) معادل هزینه‌های انجام شده بابت خرید، نصب و راه‌اندازی تجهیزات پایانه فروشگاهی، اعم از سخت‌افزاری و نرم‌افزاری از مالیات بر درآمد قطعی شده مؤدیان در اولین سال راه‌اندازی و یا سال‌های بعدی آن کسر خواهد شد. هزینه‌های مذکور به‌عنوان هزینه قابل قبول تلقی نخواهد شد.	ماده (۱۲) معادل هزینه‌های انجام شده بابت خرید، نصب و راه‌اندازی صندوق فروش برای اولین بار متناسب با نیاز واحد شغلی به تشخیص و به ترتیبی که سازمان اعلام می‌کند، با ارائه اسناد و مدارک از مالیات بر درآمد قطعی شده اشخاص مشمول در اولین سال راه‌اندازی و در صورت عدم تکافو در سال‌های بعدی آن کسر خواهد شد. هزینه‌های مذکور به‌عنوان هزینه قابل قبول تلقی نخواهد شد. مالکیت صندوق فروش متعلق به شخص مشمول بوده و از شمول مالیات و کلیه مقررات مغایر مستثناست. تبصره - به‌منظور جلوگیری از هزینه‌کرد مستقیم اشخاص مشمول برای تهیه صندوق فروش، سازمان می‌تواند هزینه‌های مذکور در این ماده را از محل مالیات بر درآمد قطعی شده مؤدیان مستقیماً به عرضه‌کنندگان پرداخت نماید که در این صورت کسر هزینه‌های مذکور از مالیات بر درآمد قطعی شده منتفی خواهد بود.	در این ماده به نحوه تأمین مالی عرضه‌کنندگان پرداخته شده است. مدل مطرح شده در لایحه تأمین مالی عرضه صندوق بدین نحو است که ابتدا اشخاص مشمول صندوق را خریداری می‌کنند و پس از آن هزینه مربوط از مالیات بر درآمد قطعی شده آن اشخاص کسر خواهد شد. در این رویکرد کسر هزینه انجام‌شده بابت خرید، نصب و راه‌اندازی صندوق فروش به‌طور مطلق و بدون در نظر گرفتن تعداد صندوق مورد نیاز و سطح قیمت صندوق برعهده دولت قرار داده شده است که این موضوع می‌تواند زمینه سوءاستفاده مؤدیان و تحمیل بار مالی سنگین به کشور فراهم آورد. با توجه به اینکه تعمیر و تعویض صندوق فروش با خرید، نصب و راه‌اندازی مجدد آن همراه است، طبق این بند در نظر گرفتن این هزینه‌ها به‌عنوان هزینه قابل قبول محدود به بار اول نبوده و در طول سال‌های متمادی موجب تحمیل بار مالی غیرقابل پیش‌بینی به دولت خواهد شد. لذا لازم است برای این موضوع چاره‌اندیشی شود. همچنین شایان ذکر است که در آیین‌نامه

دلائل توجیهی و ملاحظات	پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها	متن لایحه
<p>صندوق فروش موضوع تبصره «۲» ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم که پس از این لایحه نوشته شده است، به درستی به موضوعات فوق‌الذکر توجه شده است.</p> <p>نکته مهم دیگر این است که با توجه به تجربه ناموفق این روش عرضه صندوق فروش در سال‌های گذشته لازم است که سازوکار موازی در اختیار سازمان امور مالیاتی قرار گیرد تا در صورت شکست راهکار اول سازمان بتواند به صورت مستقیم اقدام به عرضه صندوق فروش نماید در این صورت هزینه نصب صندوق دیگر از مالیات مؤدیان کسر نخواهد شد و دولت می‌تواند به واسطه افزایش درآمد مالیاتی هزینه عرضه صندوق فروش را تأمین کند.</p> <p>از مزایای این پیشنهاد آن است که عرضه صندوق نیز به صورت هماهنگ انجام خواهد شد و از سوءاستفاده‌های احتمالی جلوگیری خواهد شد.</p>		
<p>منوط شدن اعطای معافیت‌های قانون به اجرای تمامی تکالیف می‌تواند به عنوان ضمانت اجرایی مؤثری مطرح باشد.</p>	<p>ماده (۱۳)</p> <p>اشخاص مشمول که به تمامی تکالیف مقرر در این قانون عمل نمایند، از بخشودگی مالیات ابرازی در سال اول به میزان (۲۰٪) و در چهار سال بعد هر سال به میزان ده درصد (۱۰٪) برخوردار می‌شوند.</p>	<p>ماده (۱۳)</p> <p>اشخاص مشمول که به تکالیف مقرر در این قانون در خصوص نصب و استفاده از پایانه فروشگاهی، اعلام شماره حساب بانکی و ارسال اطلاعات معاملات اقدام نمایند، از بخشودگی مالیاتی ابرازی در سال اول به میزان بیست درصد (۲۰٪) و در چهار سال بعد هر سال به میزان ده درصد (۱۰٪) برخوردار می‌شوند.</p>
<p>پیشنهاد مطرح شده در متن لایحه علیرغم اینکه بار مالی زیادی دارد نمی‌تواند به عنوان یک ضمانت اجرایی مؤثر در نظارت عمومی عمل کند و یا انگیزه‌ای برای دریافت صورتحساب باشد زیرا مشوق اعطای شده کمتر از مالیات پرداختی است و دو طرف</p>	<p>ماده (۱۴)</p> <p>به مدت پنج سال از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، بیست درصد (۲۰٪) مالیات بر ارزش افزوده صورتحساب‌های مصرف‌کنندگان نهایی (اشخاص حقیقی) صادره از صندوق</p>	<p>ماده (۱۴)</p> <p>در صورت ارائه صورتحساب‌های خرید صادره از پایانه فروشگاهی توسط مصرف‌کنندگان نهایی (اشخاص حقیقی) به سازمان، بیست درصد (۲۰٪) مالیات بر ارزش افزوده پرداختی همان صورتحساب از</p>

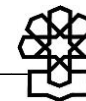
دلائل توجیهی و ملاحظات	پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها	متن لایحه
<p>معامله در صورت عدم ثبت معامله از انتفاع بیشتری بهره‌مند خواهند شد. بنابراین می‌بایست سازوکار دیگری مورد استفاده قرار گیرد. می‌توان با تعیین مشوق برای گزارش تخلف، از ظرفیت نظارت عمومی استفاده کرد. روش دیگری که می‌تواند به افزایش مشارکت مصرف‌کنندگان کمک کند اعطای جوایز جذاب به قید قرعه خواهد بود که از لحاظ ذهنی باعث گرایش افراد به اخذ فاکتور معتبر خواهد شد. به هر حال لازم است که ادعای مصرف‌کنندگان مبنی بر خرید و عدم دریافت فاکتور یا دریافت فاکتور جعلی مورد آزمون قرار گیرد. مسکوت ماندن شیوه اثبات و غیرسیستمی بودن آن در متن پیشنهادی لایحه می‌تواند موجب مشکلات اجرایی شود.</p> <p>استفاده از اطلاعات مربوط به تراکنش صورت گرفته بر روی پایانه فروشگاهی یکی از بهترین روش‌های اثبات وقوع معامله خواهد بود.</p>	<p><u>فروش، از محل وصولی جاری طبق آیین‌نامه اجرایی موضوع ماده (۲۵) این قانون به صورت قرعه‌کشی به تعدادی از مصرف‌کنندگان نهایی پرداخت می‌شود. سازمان مکلف است بدین منظور سامانه اینترنتی متصل به پایگاه داده صندوق‌های فروش را با قابلیت مشاهده صورتحساب‌های هریک از مصرف‌کنندگان نهایی توسط خود آنها، اعلام عدم ثبت معامله با استناد به اطلاعات پرداخت از طریق پایانه فروش و انتخاب حساب مقصد جهت واریز وجه فراهم نماید.</u></p>	<p>محل وصولی جاری به آنها مسترد می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این ماده مشتمل بر میزان مبالغ صورتحساب‌ها مشمول استرداد و مدت اجرای آن ظرف مدت ۶ ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط سازمان با اخذ نظر از اتاق اصناف ایران تهیه و پس از تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی اجرا می‌شود.</p>
<p>این ماده به درستی تأکید می‌کند صرفاً تعدادی از اظهارنامه‌ها مورد رسیدگی قرار گیرد.</p> <p>با وجود این لازم است که جوانب مختلف انتخاب موارد رسیدگی (بررسی بر مبنای ریسک یا بررسی تصادفی)، در آیین‌نامه اجرایی مشخص شود تا از برخوردهای سلیقه‌ای پیشگیری شود.</p>	<p>ماده (۱۵)</p> <p>سازمان مکلف است اظهارنامه مالیات بر درآمد و مالیات بر ارزش افزوده آن دسته از مؤدیان که مقررات این قانون را رعایت کرده‌اند و اظهارنامه آنها بر مبنای اطلاعات مندرج در <u>صندوق فروش</u> تنظیم و در مهلت مقرر ارائه شده است، از طریق انطباق با اطلاعات موجود در پایگاه داده سازمان راستی‌آزمایی و در صورت احراز صحت، اظهارنامه تسلیمی را بدون رسیدگی قبول نماید.</p> <p>تبصره- سازمان مکلف است صرفاً تعدادی از اظهارنامه‌های مذکور را به‌طور نمونه، مبتنی بر آیین‌نامه‌ای که براساس ضوابط ماده (۲۵) به تصویب خواهد رسید، انتخاب و مورد رسیدگی قرار دهد.</p>	<p>ماده (۱۵)</p> <p>سازمان مکلف است اظهارنامه مالیات بر درآمد و مالیات بر ارزش افزوده آن دسته از مؤدیان که مقررات این قانون را رعایت کرده‌اند و اظهارنامه آنها بر مبنای اطلاعات مندرج در پایانه فروشگاهی تنظیم و در مهلت مقرر ارائه شده است، از طریق انطباق با اطلاعات موجود در پایگاه داده‌ای سازمان راستی‌آزمایی و در صورت احراز صحت، اظهارنامه تسلیمی را بدون رسیدگی قبول و صرفاً تعدادی از آنها را براساس معیارها و شاخص‌های تعیین شده به‌طور نمونه انتخاب و برابر مقررات مورد رسیدگی قرار دهد.</p>

دلایل توجیهی و ملاحظات	پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها	متن لایحه
<p>این ماده می‌تواند موجب بهبود فضای کسب‌وکار و جلوگیری از دوباره‌کاری شود. همچنین موجب شود که مؤدیان به نصب صندوق علاقمند شوند. لذا سازمان می‌بایست مکلف به انجام این کار باشد.</p> <p>به‌علاوه لازم است که برای ارائه دستورالعمل سقف زمانی در نظر گرفته شود زیرا تأخیر در تصویب آن موجب تأخیر در اجرای حکم قانون خواهد بود.</p> <p>مدارک حساب (فاکتورهای خرید، واردات یا صادرات کالا و خدمات) که اثبات‌کننده رویدادهای مالی است باید نگهداری شوند.</p>	<p>ماده (۱۶)</p> <p>سازمان مکلف است در چارچوب دستورالعملی که حداکثر سه ماه بعد از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه و به تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد، آن دسته از مؤدیانی که تکالیف مقرر در این قانون را رعایت کرده و از صندوق فروش مجهز به نرم‌افزار حسابداری استفاده می‌کنند، از نگهداری دفاتر <u>قانونی دستی</u> و اسناد حسابداری <u>مستثنا</u> نماید.</p>	<p>ماده (۱۶)</p> <p>سازمان می‌تواند در چارچوب دستورالعملی که به تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد آن دسته از مؤدیانی که تکالیف مقرر در این قانون را رعایت کرده و از پایانه فروشگاهی مجهز به نرم‌افزار حسابداری استفاده می‌کنند، از نگهداری و ارائه دفاتر یا اسناد و مدارک موضوع قوانین مالیات‌های مستقیم و مالیات بر ارزش‌افزوده مستثنا نماید.</p>
فصل ششم - ضمانت‌های اجرایی		
<p>- از آنجا که عموماً درصد کمی از تخلفات کشف می‌شود می‌بایست جریمه متخلفین ضرب در احتمال کشف تخلف (جریمه احتمالی) از منافع تخلف بیشتر باشد، تا موجب بازدارندگی شود. بنابراین و با توجه به این که در بسیاری از کشورها جریمه تخلف ۲ تا ۳ برابر انتفاع از تخلف است پیشنهاد شده است که میزان جریمه‌های مالی اصلاح شود.</p> <p>- شایان ذکر است که معافیت‌های مالیاتی قانون مالیات‌های مستقیم در حال حاضر تا ۱۸ میلیون سود سالیانه را معاف از مالیات در نظر گرفته است با فرض نرخ ۱۵ درصد مالیات مستقیم این معافیت برابر دو میلیون هفتصد هزار تومان و با در نظر گرفتن نرخ ۲۵ درصد این معافیت‌ها برابر با چهار میلیون و صد هزار تومان خواهد بود.</p>	<p>ماده (۱۷)</p> <p>تخلفات زیر ضمن محرومیت از معافیت‌های مالیاتی موضوع قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ و اصلاحات بعدی آن، موجب تعلق جریمه غیرقابل بخشودگی در هر سال مالی به شرح زیر خواهد شد:</p> <p>الف) عدم اجرای تکالیف مقرر در ماده (۲) این قانون، معادل پانزده درصد (۱۵٪) مجموع مبلغ فروش یا معادل صد میلیون ریال، هر یک که بیشتر باشد.</p> <p>ب) عدم ثبت صورتحساب خرید یا فروش کالا یا خدمت در صندوق فروش، معادل پنج درصد (۵٪) مبلغ صورتحساب‌های خرید یا فروش ثبت نشده حسب مورد یا معادل بیست میلیون</p>	<p>ماده (۱۷)</p> <p>تخلف از تکالیف موضوع این قانون موجب تعلق جریمه غیرقابل بخشودگی در هر سال مالی به شرح زیر خواهد شد:</p> <p>الف) عدم نصب یا استفاده از پایانه فروشگاهی مطابق مقررات این قانون، ضمن عدم تعلق معافیت‌های مالیاتی موضوع قانون مالیات‌های مستقیم، معادل دو درصد (۲٪) مجموع فروش یا معادل بیست میلیون ریال، هر کدام که بیشتر باشد.</p> <p>ب) عدم ثبت صورتحساب خرید و فروش موضوع ماده (۳) این قانون در پایانه فروشگاهی، معادل دو درصد (۲٪) مبلغ صورتحساب‌های خرید یا فروش ثبت نشده حسب مورد یا معادل بیست میلیون</p>

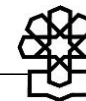
دلایل توجیهی و ملاحظات	پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها	متن لایحه
<p>با فرض پذیرش جریمه‌های مطرح شده در لایحه، عملاً مؤدیان کوچک به نسبت به جریمه‌های سنگین‌تری روبرو خواهند بود، لذا لازم است که حداقل حتی در صورت ثابت ماندن جریمه‌های ثابت، درصدی از مبلغ صورتحساب که به‌عنوان جریمه در نظر گرفته شده است افزایش یابد.</p> <p>عبارت متناسب با نرخ تورم ممکن است باعث ایجاد ابهام شود بنابراین مناسب‌تر است که از عبارت به میزان استفاده شود.</p> <p>نیاز است که جریمه‌های ثابت ذکر شده در ماده (۱۸) نیز با گذشت زمان به‌روزرسانی شوند.</p>	<p>ریال، هریک که بیشتر باشد.</p> <p>پ) عدم ارسال اطلاعات موضوع تبصره ماده (۵) این قانون، معادل پنج درصد (۵٪) مبلغ خرید یا فروش گزارش نشده یا معادل ده میلیون ریال، هریک که بیشتر باشد.</p> <p>ت) عدم صدور صورتحساب، عدم تحویل صورتحساب چاپی به خریدار، حذف یا مخدوش کردن صورتحساب، معادل پنج درصد (۵٪) مبلغ صورتحساب‌های مذکور یا معادل بیست میلیون ریال هریک که بیشتر باشد.</p> <p>تبصره «۱» - مبلغ جریمه ثابت مندرج در هریک از بندهای این ماده و ماده (۱۸) این قانون، هر دو سال یک بار به میزان نرخ تورم رسمی کشور با پیشنهاد سازمان و موافقت وزیر امور اقتصادی و دارایی تعدیل می‌شود.</p> <p>تبصره «۲» - در صورت اعمال جریمه موضوع بند «الف» این ماده، جریمه بندهای «ب»، «پ» و «ت» ماده مزبور اعمال نخواهد شد.</p>	<p>ریال، هر کدام که بیشتر باشد.</p> <p>پ) عدم ارسال اطلاعات موضوع تبصره ماده (۵) این قانون، معادل یک درصد (۱٪) مبلغ خرید و فروش‌های گزارش نشده یا معادل ده میلیون ریال، هر کدام که بیشتر باشد</p> <p>ت) عدم صدور صورتحساب، عدم تحویل صورتحساب چاپی به خریدار، حذف و مخدوش کردن صورتحساب از حیث نوع، قیمت، مقدار یا تعداد، معادل دو درصد (۲٪) مبلغ صورتحساب‌های مذکور یا معادل بیست میلیون ریال هر کدام بیشتر باشد.</p>
<p>عدم اعلام حساب‌های بانکی متصل به صندوق فروش نیازمند وجود زیرساخت‌های مخابراتی نبوده و از سایر روش‌ها نیز قابل اعلام است.</p> <p>با توجه به اصلاحات ماده (۴) و (۱۳)، لازم است که اعلام شناسه پایانه فروش (POS) نیز به این ماده اضافه شود.</p>	<p>ماده (۱۸)</p> <p>عدم اعلام حساب‌های بانکی و شناسه‌های پایانه‌های فروش متصل به صندوق فروش موضوع ماده (۴) این قانون و تبصره آن و همچنین استفاده از حساب‌های بانکی و پایانه‌های فروش اعلام نشده، تا زمان شناسایی یا اعلام حساب یا پایانه فروش، مشمول جریمه‌ای معادل بیست درصد (۲۰٪) مالیات عملکرد، یا معادل صد میلیون ریال است، هریک که بیشتر باشد.</p>	<p>ماده (۱۸)</p> <p>در صورت وجود زیرساخت‌های مخابراتی حسب اعلام وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، عدم اعلام حساب‌های بانکی متصل به پایانه فروشگاهی موضوع ماده (۴) این قانون و تبصره آن و همچنین استفاده از حساب‌های بانکی اعلام نشده، تا زمان شناسایی یا اعلام حساب مشمول جریمه‌ای است معادل بیست درصد (۲۰٪) مالیات عملکرد، یا معادل بیست میلیون ریال، هر کدام که بیشتر باشد.</p>

دلائل توجیهی و ملاحظات	پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها	متن لایحه
<p>به‌منظور افزایش بازدارندگی و مجازات افرادی که به‌صورت سازمان یافته و حرفه‌ای اقدام به اعمالی می‌کنند که موجب از کارافتادن تعداد زیادی از صندوق‌های فروش خواهد شد (تولید و عرضه تجهیزات معیوب‌کننده صندوق فروش)، لازم است که جریمه‌های شدیدتری در نظر گرفته شود.</p>	<p>ماده (۱۹) هر شخص به قصد تقلب یا اخلال در کارکرد صحیح صندوق فروش، اقدام به تولید، عرضه یا استفاده از تجهیزات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری، صندوق‌های فروش معیوب یا تجهیزات معیوب‌کننده نماید یا صندوق فروش خود یا دیگری را تخریب کند، حسب مورد به یک یا چند مورد از مجازات‌های درجه شش قانون مجازات اسلامی محکوم خواهد شد.</p> <p>تبصره «۱» - اقدام حرفه‌ای که شخص بیش از سه بار مرتکب جرم شود، موجب تشدید مجازات حسب مورد به یک یا چند مورد از مجازات‌های درجه پنج خواهد شد.</p> <p>تبصره «۲» - اقدام به‌صورت گروه مجرمانه سازمان یافته، موجب تشدید مجازات حسب مورد به یک یا چند مورد از مجازات‌های درجه چهار خواهد شد.</p>	<p>ماده (۱۹) هر کس به قصد اخلال یا تقلب در کارکرد صحیح پایانه فروشگاهی، اقدام به تولید، عرضه یا استفاده از نرم‌افزارها و تجهیزات یا پایانه‌های معیوب نماید، به جزای نقدی و ممنوعیت از فعالیت شغلی مندرج در مجازات درجه شش قانون مجازات اسلامی محکوم خواهد شد.</p>
<p>در این موارد لازم است که اختیار تصمیم‌گیری در مورد مجازات متخلفین به‌صورت کامل به اصناف واگذار نشود. زیرا موجب بروز مسئله تعارض منافع خواهد شد و ممکن است که با متخلفین به‌طور کامل برخورد نشود با وجود این اصناف می‌بایست از تعطیلی واحد مذکور مطلع باشند. در متن پیشنهادی مراجع صدور مجوز نسبت به عملکرد خودشان مسئول خواهند بود همچنین سازمان امور مالیاتی نیز اجازه دارد که در صورت استتکاف مراجع مسئول، مستقیماً حکم تعطیلی واحد متخلف را ابلاغ نماید.</p>	<p>ماده (۲۰) در صورت عدم نصب و بهره‌برداری از صندوق مقررات این قانون، سازمان مراتب تخلف واحد کسب‌وکار را به وی و <u>مرجع ذیربط صدور مجوز فعالیت یا پروانه کسب اعلام می‌نماید. مرجع مذکور مکلف است، حداکثر ظرف مدت پانزده روز از اعلام سازمان، نسبت به اخطار کتبی به واحد کسب‌وکار اقدام نماید.</u> چنانچه واحد کسب‌وکار مذکور ظرف مدت یک ماه از تاریخ مرجع اخطاردهنده، نسبت به نصب و بهره‌برداری از صندوق <u>فروش اقدام ننماید، برای بار اول به مدت دو هفته و برای هریک از دفعات بعد از دو تا شش ماه با اعلام مرجع مذکور توسط نیروی انتظامی تعطیل خواهد شد. در صورتی که پس از گذشت</u></p>	<p>ماده (۲۰) در صورت عدم نصب و بهره‌برداری از صندوق مطابق مقررات این قانون، سازمان مراتب تخلف واحد کسب‌وکار را به وی و مراجع صادرکننده مجوز یا پروانه کسب و فعالیت اعلام می‌نماید. مراجع مذکور مکلفند، حداکثر ظرف مدت پانزده روز از اعلام سازمان، نسبت به اخطار کتبی به واحد کسب‌وکار اقدام نمایند. چنانچه واحد کسب‌وکار مذکور ظرف مدت یک ماه از تاریخ مرجع اخطاردهنده نسبت به نصب و بهره‌برداری از صندوق اقدام ننماید، برای بار اول به مدت دو هفته و برای دفعات بعد تا ۶ ماه با نظر سازمان یا مراجع مذکور توسط نیروی انتظامی تعطیل خواهد شد.</p>

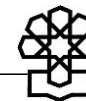
دلائل توجیهی و ملاحظات	پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها	متن لایحه
<p>بازه زمانی تعطیلی واحدهای متخلف می‌بایست از نظر سقف و کف زمانی مشخص شود و مشخص نکردن مقدار کف مجازات می‌تواند منجر به مشکلات اجرایی شود.</p>	<p><u>پانزده روز تعطیلی واحد متخلف به نیروی انتظامی ابلاغ نشود، مرجع مذکور با اشخاص مشمول در پرداخت مالیات و جریمه‌ها مسئولیت تضامنی خواهد داشت و سازمان می‌تواند به صورت مستقیم تعطیلی واحد کسب و کار را به نیروی انتظامی ابلاغ کند.</u></p> <p><u>تبصره - در صورت تداوم تخلف واحد کسب و کار پس از گذشت یک سال، مجوز فعالیت یا پروانه کسب واحد متخلف توسط مرجع مذکور ابطال خواهد شد.</u></p>	
<p>با توجه به اینکه منافع فعالان اقتصادی در جهت عدم ثبت و ارسال اطلاعات معاملات به سادگی همسو شده و منتهی به فرار مالیاتی گسترده در سرتاسر زنجیره تأمین می‌شود، یکی از مؤثرترین راه‌های ایجاد ضمانت اجرایی کافی و جلوگیری از تبانی، مشروط کردن پذیرش هزینه‌های قابل قبول به ثبت و ارسال سیستمی اطلاعات معاملات است که این روش عملاً تنها راه مبارزه با شرکت‌های صوری و کدفروشی است.</p> <p>با توجه به اینکه اشخاص حقوقی یا صاحبان مشاغل، آخرین مصرف‌کننده بخش زیادی از کالاها و خدمات هستند که مشمول ماده (۱۴) نمی‌شوند، لازم است که برای آنها هم الزامی برای خرید از فروشندگان دارای صندوق فروش در نظر گرفته شود.</p> <p>در حال حاضر به دلیل استناد به صورتحساب‌های کاغذی، یک صورتحساب معتبر تکثیر شده و چندین بار با جعل اطلاعات توسط مؤدیان مختلف در سرتاسر کشور به عنوان هزینه قابل قبول مورد استفاده قرار گرفته و به این ترتیب</p>	<p>ماده الحاقی - صورتحساب‌هایی که اطلاعات آنها حسب مورد مطابق مفاد این قانون و ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ و اصلاحات بعدی برای سازمان ارسال نشده باشد، به نفع هریک از طرفین معامله که ملزم به ثبت نام در نظام مالیاتی هستند، معتبر نبوده و قابل استناد نخواهد بود.</p> <p>تبصره «۱» - ذی حسابان و مدیران مالی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مکلفند در پذیرش اسناد هزینه‌ای، مفاد این ماده را رعایت نمایند.</p> <p>تبصره «۲» - سازمان مکلف است امکان صحت‌سنجی صورتحساب‌های موضوع این ماده را برای خزانه‌داری کل، دیوان محاسبات کشور و سایر دستگاه‌های نظارتی حسب مورد فراهم نماید.</p>	

دلایل توجیهی و ملاحظات	پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها	متن لایحه
<p>فرار مالیاتی گسترده به وجود می‌آید که نوعی کدفروشی است و تنها راه مبارزه با آن، شرط ثبت الکترونیکی و استهلاک معاملات پس از یک بار پذیرش خواهد بود.</p> <p>با توجه به اینکه دولت بزرگ‌ترین مصرف‌کننده در کشور است، تنها در صورتی که اطلاعات معاملات آن از طریق صندوق فروش یا هر طریق دیگری برای سامانه‌های سازمان امور مالیاتی ارسال شود، بخش قابل توجهی از فروش بنگاه‌های اقتصادی شفاف شده و فرار مالیاتی گسترده ناشی از آن ریشه‌کن می‌شود.</p>		
فصل هفتم- نظارت بر اجرا		
<p>تجارب سایر کشورها نشان می‌دهد که استفاده از خدمات شرکت‌های ذی‌صلاح می‌تواند به‌عنوان ابزار مؤثری در بهبود عملکرد صندوق فروش مورد توجه قرار گیرد با این وجود می‌بایست در مورد نحوه تنظیم‌گری و نظارت بر عملکرد این شرکت‌ها برنامه‌ریزی شود. با هدف هموارسازی اجرای دقیق این لایحه به سازمان امور مالیاتی اجازه داده شده است که با استفاده از ظرفیت موجود و با رعایت قانون اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی تشکیلات سازمانی مورد نیاز را به وجود آورد.</p>	<p>ماده (۲۱)</p> <p>سازمان جهت اجرای وظایف مقرر در این قانون و نظارت بر انجام تکالیف اشخاص مشمول و شرکت‌های عرضه‌کننده <u>صندوق فروش</u> و کنترل نحوه بهره‌برداری از <u>صندوق فروش</u> می‌تواند از خدمات شرکت‌های ذیصلاح استفاده کند.</p> <p><u>تبصره-</u> سازمان می‌تواند با رعایت قوانین اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی و برنامه ششم توسعه، متناسب با ظرفیت فنی و اجرایی کشور و با استفاده از امکانات و ظرفیت‌های موجود، نسبت به ایجاد شخصیت حقوقی خود انتظام تخصصی (رگولاتوری)، جهت نظارت و تنظیم مقررات، تعیین استانداردها و شاخص‌های توسعه نظام شبکه‌ای صندوق‌های فروش اقدام نماید.</p>	<p>ماده (۲۱)</p> <p>سازمان جهت اجرای وظایف مقرر در این قانون و نظارت بر انجام تکالیف اشخاص مشمول و شرکت‌های عرضه‌کننده پایانه‌های فروشگاهی و کنترل نحوه بهره‌برداری از پایانه فروشگاهی می‌تواند از خدمات شرکت‌های ذیصلاح استفاده کند.</p>

دلایل توجیهی و ملاحظات	پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها	متن لایحه
	<p>ماده (۲۲)</p> <p>سازمان مکلف است حداکثر ظرف مدت دو سال از تاریخ تصویب این قانون، سامانه کنترل مرکزی هوشمند شبکه‌ای را جهت کنترل و نظارت بر حسن استفاده از پایانه‌های فروشگاه‌های موضوع این قانون طراحی و اجرا نماید، به نحوی که ضمن حصول اطمینان از اتصال برخط پایانه‌های فروشگاه‌ها به شبکه، امکان رصد تصادفی (موردی) عملیات و دریافت اطلاعات صورتحساب از آنها به صورت برخط وجود داشته باشد.</p>	<p>ماده (۲۲)</p> <p>سازمان مکلف است حداکثر ظرف مدت دو سال از تاریخ تصویب این قانون، سامانه کنترل مرکزی هوشمند شبکه‌ای را جهت کنترل و نظارت بر حسن استفاده از پایانه‌های فروشگاه‌های موضوع این قانون طراحی و اجرا نماید، به نحوی که ضمن حصول اطمینان از اتصال برخط پایانه‌های فروشگاه‌ها به شبکه، امکان کنترل تصادفی (موردی) عملیات آنها به صورت برخط وجود داشته باشد.</p>
<p>از آنجا که سازمان امور مالیاتی به صورت کامل از فرآیند ثبت‌نام، نصب و بهره‌برداری از صندوق فروش مطلع می‌باشد (فرآیند ثبت‌نام و عرضه صندوق به اخص مشمول با اطلاع سازمان انجام می‌شود و اطلاعات صورتحساب‌ها به سازمان ارسال می‌شود) و حتی در برخی موارد مانند ماده (۲۰) تخلفات توسط سازمان به اطلاع اصناف می‌رسد. با توجه به توضیحات مذکور تصویب این ماده ضرورتی ندارد.</p>		<p>ماده (۲۳)</p> <p>اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، اصناف ایران و تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلفند ضمن انجام نظارت‌های لازم بر نحوه اجرای این قانون توسط واحدهای شغلی ذیربط از طریق کمیسیون‌های نظارتی مربوط، گزارش نصب و بهره‌برداری صندوق براساس اولویت‌های اعلام شده را هر سه ماه یکبار به سازمان و وزارت صنعت، معدن و تجارت ارسال نمایند.</p>
فصل هشتم - سایر مقررات		
<p>ماده (۱۹۱) قانون مالیات‌های مستقیم در رابطه با بخشودگی است بنابراین عبارت بخشودگی نیز باید به متن ماده اضافه شود.</p>	<p>ماده (۲۴)</p> <p>تقسیم، بخشودگی، ابلاغ، وصول و حل اختلاف در خصوص <u>جریمه‌های موضوع این قانون</u> تابع احکام مواد (۱۶۷)، (۱۹۱) و فصول هشتم و نهم باب چهارم و فصل سوم باب پنجم قانون مالیات‌های مستقیم - مصوب سال ۱۳۶۶ - و اصلاحات بعدی آن می‌باشد.</p>	<p>ماده (۲۴)</p> <p>تقسیم، ابلاغ، وصول و حل اختلاف در خصوص جرائم موضوع این قانون تابع احکام مواد (۱۶۷)، (۱۹۱) و فصول هشتم و نهم باب چهارم و فصل سوم باب پنجم قانون مالیات‌های مستقیم - مصوب سال ۱۳۶۶ - و اصلاحات بعدی آن می‌باشد.</p>

دلائل توجیهی و ملاحظات	پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها	متن لایحه
<p>- از آنجایی که موفقیت بهره‌برداری از صندوق فروش نیازمند همکاری و هماهنگی سازمان امور مالیاتی و بانک مرکزی است پیشنهاد شده است که حسب نیاز از همکاری بانک مرکزی نیز در تدوین آیین‌نامه‌ها استفاده شود.</p> <p>همچنین از نظرات مشورتی اتاق‌های اصناف، اتاق تعاون و اتاق ایران نیز استفاده شود.</p> <p>- همان‌گونه که در ماده (۲۱) عنوان شد، شرکت‌های ذیصلاح نقش مهمی در اجرایی شدن صندوق فروش برعهده دارند و اختیارات زیادی از طرف سازمان به آنها واگذار خواهد شد بنابراین نیاز است که نحوه تنظیم‌گری و نظارت بر عملکرد آنها به‌دقت مشخص شود.</p> <p>- مناسب است که در تعیین اشخاص مشمول به نوع فعالیت نیز توجه شود.</p> <p>- لازم است که ضوابط نحوه انتخاب اظهارنامه‌های با ریسک بالا مشخص شود تا از برخوردهای سلیقه‌ای پیشگیری شود.</p>	<p>ماده (۲۵)</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این قانون از جمله موارد زیر ظرف مدت سه ماه از تصویب این قانون توسط سازمان، وزارت صنعت، معدن و تجارت و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با همکاری بانک مرکزی، اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، اصناف ایران و تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.</p> <p>الف) مشخصات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری پایانه‌های فروشگاه مالیاتی.</p> <p>ب) نحوه تأیید صلاحیت، فعالیت و تضمین عرضه‌کنندگان صندوق فروش.</p> <p>پ) نحوه تنظیم‌گری، فعالیت، تضمین و نظارت بر شرکت‌های ذیصلاح (معمد).</p> <p>ت) تعیین اشخاص مشمول براساس نوع و حجم فعالیت، پایه مالیاتی، حد آستانه، منطقه جغرافیایی و همچنین فراخوان آنها.</p> <p>ث) نحوه انتخاب مؤدیان پرمخاطره جهت رسیدگی به اظهارنامه‌های مالیاتی آنها.</p> <p>ج) نظام درآمد- هزینه شبکه صندوق‌های فروش و جریان گردش اطلاعات در آن.</p> <p>تبصره- آیین‌نامه‌های موضوع این ماده در صورت نیاز تا پایان شهریورماه هر سال بازنگری و اصلاح می‌شود و از طریق درگاه عملیات الکترونیکی سازمان و یا حداقل یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار اعلان عمومی می‌شود.</p>	<p>ماده (۲۵)</p> <p>آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون از جمله موارد زیر به پیشنهاد سازمان و با همکاری اتاق اصناف ایران و دبیرخانه هیئت عالی نظارت تهیه و به تصویب وزیران امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت و ارتباطات و فناوری اطلاعات می‌رسد:</p> <p>الف) مشخصات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری پایانه‌های فروشگاه شامل حافظه مالیاتی،</p> <p>ب) تأیید صلاحیت و نحوه فعالیت عرضه‌کنندگان پایانه‌های فروشگاه،</p> <p>پ) نحوه فعالیت شرکت‌های ذیصلاح و چگونگی اخذ تضمین خدمات آنان،</p> <p>ت) تعیین اشخاص مشمول براساس میزان و حجم فعالیت، منبع مالیاتی، حد آستانه، منطقه جغرافیایی و همچنین فراخوان آنها.</p> <p>تبصره- آیین‌نامه‌های موضوع این ماده در صورت نیاز تا پایان شهریورماه هر سال بازنگری و اصلاح می‌شود و از طریق درگاه عملیات الکترونیکی سازمان و یا حداقل یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار اعلان عمومی می‌شود.</p>

دلایل توجیهی و ملاحظات	پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها	متن لایحه
<p>از آنجایی که استفاده صحیح از صندوق فروش نیازمند آموزش مؤدیان مالیاتی و مصرف‌کنندگان نهایی است بنابراین توصیه می‌شود که بخشی از منابع مذکور در این حوزه هزینه شود.</p>	<p>ماده (۲۶) هزینه‌های اجرایی این قانون از محل منابع پیش‌بینی شده در ماده (۳۷) قانون مالیات بر ارزش افزوده - مصوب سال ۱۳۸۷ - تأمین و پرداخت خواهد شد. <u>تبصره الحاقی</u> - سازمان امور مالیاتی مکلف است مطابق قوانین بودجه سنواتی، بخشی از منابع موضوع این ماده را صرف آموزش، اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی جزئیات فنی و اجرایی این قانون برای مشمولین اجرای قانون و سایر اقشار جامعه کند.</p>	<p>ماده (۲۶) هزینه‌های اجرایی این قانون از محل منابع پیش‌بینی شده در ماده (۳۷) قانون مالیات بر ارزش افزوده - مصوب سال ۱۳۸۷ - تأمین و پرداخت خواهد شد.</p>
	<p>ماده (۲۷) تاریخ اجرای این قانون از ابتدای سال بعد از تصویب آن خواهد بود و پس از آن تبصره «۲» ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ و اصلاحات بعدی آن لغو و احکام مندرج در تبصره‌های «۱»، «۲» و «۳» ماده (۱۵) و همچنین ماده (۶۶) قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۸۲ و اصلاحات بعدی آن برای اشخاص مشمول منتفی می‌شود. <u>تبصره</u> - اشخاصی که به موجب قوانین قبلی مکلف به نصب و استفاده از پایانه فروشگاهی (صندوق مکانیزه فروش) بوده‌اند، کماکان ملزم به استفاده از پایانه فروشگاهی در چارچوب مقررات این قانون می‌باشند.</p>	<p>ماده (۲۷) تاریخ اجرای این قانون از ابتدای سال بعد از تصویب خواهد بود. از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر شامل تبصره «۲» ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم - مصوب ۱۳۶۶ - و اصلاحات بعدی آن و ماده (۱۲۱) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۹ - لغو می‌شود. <u>تبصره</u> - اشخاصی که به موجب قوانین قبلی مکلف به نصب و استفاده از پایانه فروشگاهی (صندوق مکانیزه فروش) بوده‌اند، کماکان ملزم به استفاده از پایانه فروشگاهی در چارچوب مقررات این قانون می‌باشند.</p>

پیوست

- تبصره «۲» ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۴

مؤدیان مالیاتی موضوع این ماده موظفند از سامانه صندوق فروش (صندوق مکانیزه فروش) و تجهیزات مشابه استفاده کنند. معادل هزینه‌های انجام‌شده بابت خرید، نصب و راه‌اندازی تجهیزات فوق اعم از نرم‌افزاری و سخت‌افزاری از مالیات قطعی شده مؤدیان مزبور در اولین سال استفاده و یا سال‌های بعد آن قابل کسر است.

سازمان امور مالیاتی موظف است به تدریج و براساس اولویت، اشخاص مشمول حکم این تبصره را تعیین کند و تا شهریورماه هر سال از طریق درج در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار و روزنامه رسمی کشور اعلام و از ابتدای فروردین‌ماه سال بعد از آن اعمال نماید.

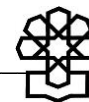
معادل ده درصد (۱۰٪) از مالیات ابرازی عملکرد مؤدیانی که توسط سازمان امور مالیاتی به استفاده از سامانه صندوق فروش و تجهیزات مشابه ملزم شده‌اند مشروط به رعایت آیین‌نامه اجرایی مربوط، برای مدت دو سال اول بخشوده می‌شود. عدم اجرای حکم این تبصره موجب تعلق جریمه‌ای به میزان دو درصد (۲٪) فروش است.

نحوه استفاده از صندوق و چگونگی ارائه اطلاعات به‌موجب آیین‌نامه اجرایی است که حداکثر ظرف مدت ۶ ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط سازمان امور مالیاتی کشور و با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت و اتاق اصناف ایران تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

- ماده (۷۱) قانون اصلاح قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۹۲

به‌منظور تسهیل دادوستد، ثبت و مستندسازی، نظارت بر قیمت‌ها و شفافیت در مبادلات اقتصادی، افراد صنفی عرضه‌کننده کالا یا خدمات مکلفند مطابق اولویت‌بندی مشاغل که هر سال اعلام می‌شود از سامانه صندوق مکانیزه فروش (posse) استفاده نمایند. معادل هزینه‌های انجام‌شده بابت خرید، نصب و راه‌اندازی دستگاه صندوق فروش اعم از سخت‌افزاری و نرم‌افزاری توسط صاحبان مشاغل مذکور، از درآمد مشمول مالیات مؤدیان مزبور در اولین سال استفاده قابل کسر است. عدم استفاده صاحبان مشاغل مذکور از صندوق فروش در هر سال، موجب محرومیت از معافیت‌های مالیاتی مقرر در قانون برای سال مربوط می‌شود.

تبصره - تعیین صنوف مشمول و اولویت‌بندی و نحوه استفاده از صندوق و چگونگی ارائه اطلاعات آن به مراجع ذیربط به‌موجب آیین‌نامه‌ای است که توسط دبیرخانه هیئت عالی نظارت با همکاری سازمان امور مالیاتی و اتاق اصناف ایران تهیه می‌شود و حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

– ماده (۱۲۱) قانون برنامه پنجم توسعه مصوب ۱۳۸۹

به منظور شفافیت در مبادلات اقتصادی و تشخیص درآمدهای مؤدیان مالیاتی و مالیات بر ارزش افزوده، وزارت بازرگانی مکلف است با هماهنگی سازمان امور مالیاتی کشور و شورای اصناف کشور تا پایان سال دوم برنامه صاحبان مشاغل را براساس اولویت، ملزم به استفاده از سامانه‌های صندوق فروش (مکانیزه فروش) نماید. معادل هزینه‌های انجام شده بابت خرید، نصب و راه‌اندازی دستگاه سامانه صندوق فروش (مکانیزه فروش) توسط صاحبان مشاغل مذکور از درآمد مشمول مالیات مؤدیان مزبور (در اولین سال استفاده از سامانه‌های مذکور) قابل کسر است. عدم استفاده صاحبان مشاغل از سامانه صندوق فروش (مکانیزه فروش) در هر سال، موجب محرومیت از معافیت‌های مالیاتی مقرر در قانون برای سال مربوط می‌شود. سازمان امور مالیاتی موظف است به تدریج و براساس اولویت، آن دسته از صاحبان مشاغل که ملزم به استفاده از سامانه صندوق فروش (مکانیزه فروش) هستند را تعیین نماید و تا شهریورماه هر سال از طریق اطلاع کتبی و رسمی به اتحادیه صنفی مربوطه و نیز درج در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار و روزنامه رسمی کشور اعلام و از ابتدای فروردین‌ماه سال بعد از آن اعمال نماید.

– ماده (۱۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷

مؤدیان مکلفند در قبال عرضه کالا یا خدمات موضوع این قانون، صورتحسابی با رعایت قانون نظام صنفی و حاوی مشخصات متعاملین و مورد معامله به ترتیبی که توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین و اعلام می‌شود، صادر و مالیات متعلق را در ستون مخصوص درج و وصول نمایند. در مواردی که از ماشین‌های فروش استفاده می‌شود، نوار ماشین جایگزین صورتحساب خواهد شد.

تبصره – کالاهای مشمول مالیات که بدون رعایت مقررات و ضوابط این قانون عرضه گردد، علاوه بر جرائم متعلق و سایر مقررات مربوط موضوع این قانون، کالای قاچاق محسوب و مشمول قوانین و مقررات مربوط می‌شود.

– ماده (۷۱) قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۸۲

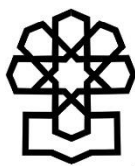
به منظور تسهیل دادوستد و ثبت و مستندسازی فعالیت‌های اقتصادی افراد صنفی عرضه‌کننده کالا و یا ارائه دهنده خدمت، مکلفند حداکثر ظرف مدت سه سال از تصویب این قانون در شهرستان‌های بیش از سیصد هزار نفر جمعیت و ظرف مدت پنج سال در سایر شهرستان‌ها به تناسب از صندوق مکانیزه فروش (Posse) و یا دستگاه توزین دیجیتالی و یا هر دو برای فروش کالا یا ارائه خدمت خود با رعایت شرایط مندرج در تبصره «۱» ماده (۱۵) استفاده نمایند.

تبصره «۱» – تعیین صنوف مشمول این ماده و ضوابط نحوه استفاده و پلمپ دستگاه توسط مراجع ذیربط تابع آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط دبیرخانه هیئت عالی نظارت ظرف مدت ۶ ماه تهیه و به تصویب وزیر بازرگانی خواهد رسید.

تبصره «۲» - از تاریخ اتمام مهلت مقرر، در صورت عدم استفاده از صندوق مکانیزه فروش و یا دستگاه توزین دیجیتالی واحد صنفی مشمول این ماده برای هر ماه تأخیر معادل یک میلیون (۱,۰۰۰,۰۰۰) ریال جریمه خواهد شد.

منابع و مأخذ

۱. قانون اصلاح قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۹۲.
۲. قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۸۰ و اصلاحات بعدی آن.
۳. قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷.
۴. قانون برنامه پنجم توسعه مصوب ۱۳۸۹.
۵. لایحه نحوه استفاده، نگهداری و نظارت بر پایانه‌های فروشگاهی (صندوق مکانیزه فروش).

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۵۲۶۷	شناسنامه گزارش
<p>عنوان گزارش: بررسی مفهومی و اظهار نظر کارشناسی درباره: «لایحه نحوه استفاده، نگهداری و نظارت بر پایانه‌های فروشگاهی (صندوق مکانیزه فروش)» (ویرایش دوم)</p>	
<p>نام دفتر: مطالعات اقتصاد بخش عمومی (گروه مالیه عمومی) تهیه و تدوین کنندگان: سیدعباس پرهیزکاری، رضاعلی مروی ناظر علمی: سیدمحمد هادی سبحانیان اظهار نظر کننده: احمد غفارزاده، حسن پوراسماعیل (دفتر مطالعات ارتباطات و فناوری‌های نوین) متقاضی: کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی</p>	
<p>واژه‌های کلیدی: —</p>	
	تاریخ شروع مطالعه: ۱۳۹۵/۵/۳۱
	تاریخ خاتمه مطالعه: ۱۳۹۶/۹/۱۹
	تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۹/۲۸